



श्रीकुलक संग्रहः

छपायी प्रसिद्ध करनार,

शा बालाभाई ककलभाई

મહિર્વાની ગોહ, નામનો ખુરની ગોહ-અમદાવાદ

अथनाट्टमि-घण्टा १२३०]

0-6-0  
No. 1

[सन् १९१५-संवत् १९११]

—८७— काबापुर मही पोखरी परक दुकानतहाय मकानासे  
, पावा १० उमरिमा<sup>१०</sup> मकानमा<sup>१०</sup> मकाने



२ अ। ८६

# श्री कुलक संग्रह.

छायत्री प्रसिद्ध करनार,

शा वालाभाई ककलभाई

माईवीनी पोळ, नागनी धुदरनी पोळ-अमदावाद.

प्रथमावृत्ति-प्रत १००० ]

किंमत रु. ०-७-०

[ सन्ने १९१५-संवत्

अमदावाद साहापुर नवी रोळमां पेटेळ दुळपतराम मकनदासे  
पोसाणा भी प्रजाहितार्थ सुद्राक्षयमां छाप्क्यो

साधु साधवी श्रावक श्राविका जे तेमनो लाम लेवाउःसुक होय तेमने घणी सगवड थइ पडे. एवामां श्रेयस्कर मंडळ तरफथी आठ कुलकोनो संग्रह बहार पडेलो मळ्यो, तेम छतां शोध करतां मालम पड्युं के हजु ते सिवाय बीजां नव कुलको बाकी रहे छे तेथी उपर लखेली कुलक संग्रह, अमदावाद विद्याशाळावाळीं प्रकरणमाळाओ, मास्तर भोगीलाल ताराचंदवाली प्रकरणमाळा तथा आत्मावबोध कुलक विगेरे पुस्तकोनी मदद लेइ आ नाना पुस्तकमां कुलकोनो संग्रह करवामां आव्यो छे; माटे सदरहु पुस्तकोना प्रसिद्ध कर्ताओनो हुं तेमना पुस्तकोनी मदद माटे उपकार मानुं छुं. तेमां श्रेयस्कर मंडळवाळा कुलक संग्रहमां मागधी भापामां रचेलाल कुलकोनो गुजरातीमां भावार्थ लखी आपनार शांतमूर्ति श्रीमान् कर्पूरविजयजी महाराज साहेबनो अंतःकरण पूर्वक उपकार मानुं छुं अने आ कुलक संग्रह मर्धेनां जीवानुशास्ति, इन्द्रियादि विकार निरोध, कर्म, दशश्रावक अने इशियावहि ए पांच कुलक मळने घणो श्रम लेइ सुधारनार तथा गुजराती भाषांतर करी आपनार पंडितजी सुखलालजी संघजीभाइ तथा भगवानदास हरखचंदनो संविनय अंतःकरण पूर्वक आभार मानुं छुं.

आ पुस्तकनो अंदर कानो, मात्रा, मींडी विगेरे जे कांइ जिनाज्ञा विरुद्ध लखाण लवाणुं होय अथवा पुफ सुधास्तां दृष्टि दोषथी जे भूल रही गइ होय तेने माटे चतुर्विध श्रीसंघनी पासे हुं मिथ्या दुष्कृत मागुं छुं. वळी आ ग्रंथने उंचे आसने मूकी मुखे यत्ना राखीने वांचवा मारी नम्र भलामणं छे.

ली. श्रीसंघनो दासानुदास,

ता १०-४-१५

शा. बालाभाई कंकलभाई.

मांडवीनी पोळ, नागजी खुदरनी पोळ-अमदावाद.

आ पुस्तकनी अनुक्रमणिका छेले पाने जूओ.

# शुद्धिपत्रक

पान	गज	सीरी	अशुद्ध.	शुद्ध
२७	१	३	'मामतुम'	'मास्तुस'
३०	२	१	मो	मो
३१	२	१०	न	वत
३२	१	७	सुराउये	सुराओ यो
३३	२	१	प्रणामीने	परिणामीने
३७	२	१४	कुटुन	कुटुन
३९	१	६	सपुत्तो	सुपुत्तो
३९	१	६	कुटुन	कुटुन
३९	२	१०	निरा	निरया
४५	२	१	अर्याओ	जर्याओ
४८	१	५	मिहार	मि(र)हार
४८	१	७	महागीरजीना	महागीरजीनना
४८	२	१२	समो	ममो
४९	२	३	समि	सन्वेमि
५१	२	३	पाचमो	पाचमो
५१	२	९	करणसारण	करणसारण
५१	२	९	अहलाओ	अहलाओ

पान	गज	सीरी	अशुद्ध.	शुद्ध
२	१	४	दोस	दोस
३	१	३	देहाण	देहाण
३	१	७	घइ	घइ
३	१	८	सवुत्तमुत्तमा	सवुत्तमुत्तमा
३	१	८	पुण	पुण
३	१	१२	पाव	पाव
३	२	६	नायइ	नायइ
३	२	६	चाइ	चाइ
५	१	४	तइ	तइ
८	२	४	अठो	अठो
११	१	९	गिण्हे	गिण्हे
१७	२	१२	मुल	मुल
१८	२	१३	वित्थरिअ	वित्थरिअ
१९	२	४	सत्तखित्तमु	सत्तखित्तमु
२३	१	१	तप अने प्रवठ	तप अने प्रवठ
२६	१	४	ध्यानना	ध्यानना
२६	१	४	अहलाओ	अहलाओ

## जाहिर खबर.

सर्वे जैन बंधुओने खबर आपनामा आवे छे के श्री आद्य जैन धर्म प्रवर्तक सभा तरफयो प्रगट थएला नीचेना पुस्तको नीचे छलेछे ठेकाणेथी रोकटेथी मळी नकसो. परदेशवाळाने टपाल खरच जहुं पढसो.

बीबबिचार (गाथा मूल सलंग श्री लाइन पैका टाइपथी) गाथा भोना छुटा शब्दोना अर्थ. गाथा मूल, शब्दार्थ, विस्तार-  
किमत रु. ०-४-६

सार्थ तथा तेना छुटा बोल. (उपाय छे.)

नव तत्त्व [गाथा मूल सलंग श्रीलाइन पैका टाइपथी] गाथा भोना छुटा शब्दोना अर्थ, गाथा मूल,  
किमत रु. ०-८-०

शब्दार्थ, विस्तारार्थ तथा तेना छुटा बोल. पाका पुठावाली.

किमत रु. ०-०-९.

बीबबिचार प्रकरण (गाथा मूल श्री लाइन पैका टाइपथी).

किमत रु. ०-१-०.

नवतत्त्व प्रकरण (गाथा मूल श्री लाइन पैका टाइपथी)

किमत रु. ०-१-३.

दंडक तथा लघु संघयणी (गाथा मूल श्री लाइन पैका टाइपथी)

किमत रु. ०-३-०.

बीबबिचार, नवतत्त्व, दंडक तथा लघु संघयणी [गाथा मूल श्री लाइन पैका टाइपथी]

दंडक तथा लघु संघयणी [गाथा मूल सलंग श्रीलाइन पैका टाइपथी] गाथाभोना छुटा शब्दोना

किमत रु. ०-६-०.

अर्थ, गाथा मूल, शब्दार्थ विस्तारार्थ तथा तेना छुटा बोल पाका पुठावाली.

श्री बीब स्थानक तप कथा संग्रह:-तेनी अंदर बीसे स्थानक उपर बीस जूती घणी भरकारक

किमत रु. ०-१२-०

कथाभोना समावेश थएलो छे.

वाण्यप्रथम:-तेनी अंदर त्रणे भाषो मूल, शब्दार्थ छुटा शब्दोना अर्थ तथा विस्तार साये अर्थ

किमत रु. १-०-०

आपेलो छे. मुळनी गाथा मोटा श्रीलाइन पैका टाइपथी छापेली छे.

નવુર્વિદ્યતિ જિન સ્તુતિ દેશના સમ્રાટ નામે પુસ્તક શાસ્ત્રી લીપિમાં પ્રતના આકારે વહાર પડયુ છે તેની અંદર ત્રિશષ્ટિ શલાયા પુરુષ ચરિત્રમાંથી ચોવીસે તિર્યક્ત્ર ધમવાનની જ મ વલ્લભે અને કેવલજ્ઞાન વલ્લભ શ્વમહારાજે કરેલો સ્તુતિઓનો તથા તેમની કેવલ જ્ઞાન થયા બાદ વેદેલી દેશનાઓનો સમાવેશ થાય છે વલી તેમાં આવેલા અપરા શ ન્દોના અર્થ પણ દારાલ કર્યા છે, જે વાંચીને સમગ્રતાં સરલતા પટે

ક્રિપત રૂ. ૦-૧૨-૦

જૈન ચોલ સગ્રહ ભાગ ૧ છો નામે પુસ્તક ગુજરાતી લીપિમાં નાનાકદમાં વહાર પડયુ છે તેમાં માર્ગાં નુસારીના ૩૫ ચોલ, મવાપિનની જીવોનાં લક્ષણ, વિધ્યાત્વના ચોલ, સમક્રિતાના ૬૭ ચોલ, આવકના ૨૧ ગુણ, આવશ્યાકનાં લક્ષણ, પાંચીમ ચોલનો ધોક્કટો, પાંચ મહાવ્રતની ૨૫ આવકના, આવ સાધુનાં ૭ લિંગ, વરણ સિત્તરી કરણ સિત્તરીના ચોલ, સાધુને ગો-ચરીના ૪૨ દોષ, ૫ માંદલિક દોષ, જીવને સ્વરૂપનુ ધ્યાન, જીવના ૫૬૩ અને અગ્રીવના ૫૬૦ મેદ, અરિહત ધમવાનના ૩૪ અતિશય, ૩૫ વાળી ગુણ, પંચવરમેયોના ૧૦૮ ગુણ, વાક્કીના ૮ પદના ગુણ, ચાર ધ્યાન, તથા વરચુરણ ચોલનો વિસ્તાર, સાધુ સાધ્વીને લખના નોલ વિનોરેનો સમાવેશ થયેલો છે તે આવકપાદનો તથા યેનોને ધનવા પ્રતી રવયોની છે જેમને જોડે તેમણે તે નીચે ને સરનામેથી મગાવી છે.

ક્રિપત રૂ ૦-૨-૦

જૈન ચોલ સગ્રહ ભા ૨ છો જેમાં જિવવિચાર, નવતત્ત્વ, દટક, ખાટ કર્મની ૧૫૮ પ્રકૃતિ, દેવવ દનાદિ ત્રણ પાપ્ય વિગેરેના ચોલનો સગ્રહ કરેલો છે જૈનશાલાઓમાં અને સમાઓમાં ધનનારાંમોને સ્વાસ કરીને શીલવા યોગ્ય છે

ક્રિપત રૂ ૦-૪-૦

રત્નાકર પચીસી, આત્મનિદા અટક તથા આત્મગર્હસ્ત્રા [ છુટા શ્વન્દોના અર્થ, ગાથા, શ્વન્દાર્ય સાથે

શાસ્ત્રી દાશપથી છાપેલી છે ]

ક્રિપત રૂ ૦-૨-૦



તીર્થ સ્તવનાવલ્લી

સામાયક વ્રત તથા દેશવ્રતશિક વ્રત કાતુ છોટનું પુંડું

પાકું પુંડું

પોષપોષવાસ વ્રત

શ્રી સમ્યક્ત્વ મુલ્ક વાર વ્રતની સંક્ષિપ્ત ટીપ [ જેની અંદર ચારે વ્રતની જામ જોગ સમજૂની આપનામાં

આવીછે અને પાહલના ભાગમાં ચારે વ્રતના ચાર પાનામાં જૂદા જૂદા કોઠા પાડો કેવી રીતે પાહલાં તેની નોંધ લેવા જગા રાખીછે તે શાહી ઠાણે છાપેલી છે.

કિંમત રૂ. ૦-૮-૦

કિંમત રૂ. ૦-૪-૦

કિંમત રૂ. ૦-૫-૦

કિંમત રૂ. ૦-૪-૦

કિંમત રૂ. ૦-૫-૦

મલવાનું ઠેકાણું—

શા. વાલાભાઈ કકલભાઈ.

માંડવીના પોલ, નાગજી મુદરની પોલ—અમદાવાદ.



શ્રીસોમમુંદરસૂરેઃ શિષ્યેણ જિનહર્ષ ગણિનાકૃતં-

## ગુણાનુરાગ કુલકં.

સયલકહ્લાણનિલયં, નમિરુણ તિત્થનાહપયકમલઃ,  
પરગુણગહણસરૂવં, ભણામિ સોહગ્ગસિરિજણયં ॥ ૧ ॥

અર્થ - તાકલ કલ્યાણના નિવાસ સ્થાને તીર્થંકર ભગવાનના વરણક્મલને નમીને સૌમાગ્યશ્રીકારક પદુ પરાયા  
ગુણોને પ્રકળ કરવાનું સ્વરૂપ કહુ છું ॥ ૧ ॥

ઉત્તમ ગુણાણુરાઓ-નિવસહ્, હિયયંમિ જસ્સ પુરિસસ્સ,  
આતિત્થયરપયાઓ, ન દુલ્લહા તસ્સ રિદ્ધીઓ ॥ ૨ ॥

અર્થ - જે પુરુષના હૃદયમાં ઉત્તમ ગુણવાન જનો તરફ અનુરાગ વસતો હોય તેને તીર્થંકર પદ સ્વીકૃતી રિદ્ધીઓ દુર્લભ નથી

તે ધન્ના તે પુન્ના, તેસુ પણામો હવિજ્જ મહનિચ્ચં;

જેસિં ગુણાણુરાઓ, અકિત્તિમો હોદ્દ અણવરયં ॥ ૩ ॥

અર્થ - તેઓ વલાણવા લાગક છે, તેઓ પુણ્યશાલી છે અને ત્રેઓના મતે મારો હમેશા નમસ્કાર હો કે જેમને  
વિષે નિરતેર સ્ત્રેલેરો ગુણાનુરાગ રહે છે ॥ ૩ ॥

किं बहुणा भणिणुणं, किं वा तविण किं व दाणेणं;  
इक्कं गुणाणुरायं, सिखवह सुख्खाण कुलभवणं ॥ ४ ॥

अर्थ:-बहु भणवाथी अथवा बहु तप करवाथी अथवा बहु दान देवाथी शृं यनार छे, एकला गुणानुरागने शीखो के जे सुखोतुं (खास) उत्पत्तिस्थान छे ॥ ४ ॥

जइवि चरसितव विउलं, पढसि सुयं करिसि विविहकहाइं;  
न धरसि गुणाणुरायं, परेसु ता निष्फलं सयलं ॥ ५ ॥

अर्थ:-जो के तुं भारे तप करे छे, शास्त्र भणे छे अने अनेक कष्ट करे छे, तुं बीजाना गुणो तरफ भ्रजुराग नथी धरतो तो ए बधुं निष्फल छे ॥ ५ ॥

सोऊण गुणक्करिसं, अन्नस्स करेसि मच्छरं जइवि;  
ता नूनं संसारे, पराहवं सहसि सब्बत्थ ॥ ६ ॥

अर्थ:-बीजाना गुणोनी प्रशंसा सांभळीने जो तुं मत्सर करे छे, तो तुं नक्कीपणे आ संसारमां सघळा स्थळे पराभव पावीश ॥ ६ ॥

गुणवंताण नराणं, ईसाभरतिमिरपरिओ भणसि;

जइ कहवि दोसलेसं, ता भमसि भवे अपारंसि ॥ ७ ॥

अर्थ-गुणवत् पुरुषोना तु इत्याना ओरुप अपारायी आश्रयो बनीने जो कोई एण रीते छेइ मास दोष कहादीइ,  
तोएण अपार सत्तारमा भनीइ ॥ ७ ॥

जं अबभसेई जीवो, गुणं च दोषं च इत्थ जम्मंमि;

तं परलोए पावई, अभ्भासेणं पुणो तेणं ॥ ८ ॥

अर्थ-जीव मा जन्ममा गुण भयवा दोषमायी जेनो अभ्यास पाटे ते आगासे करीने करी परलोकात् तेजेन वामे छे.

जो जेयइ परदोसे, गुणसयभरिओ वि मच्छरभरेणं;

सो विउसाणमसारो, पलालपुंज व्व पडिभाइ ॥ ९ ॥

अर्थ-जे पुरुष पोते सेंकरो गुणोयी भरेको छता एण मत्सरना आश्रयोयी पराया दोष बोछे तो ते विद्वल  
आश्रयो पावई, पुंज माफक दम बगरनो जगाय छे ॥ ९ ॥

जो परदोसे गिण्हइ, संतासंतेवि दुहुभावेणं;

सो अप्पाणं बंधइ, पावेण निरत्थएणावि ॥ १० ॥

अर्थ-जे पुरुष दुए भावयी छता के भउता पराया दोष प्रारण करे ते पोताना आत्माने निरर्थक पापयी ओटे छे ॥ १० ॥

जम्मंमि तम्मि न पुणो, हविज्ज रागो मणंमि जस्स कया;  
सोहोइ उत्तमुत्तम, रूवो पुरिसो महासत्तो ॥ १८ ॥

अर्थ:-अने फरीने ते जन्ममां क्यारे पण तेना मनमां तेवो राग उत्पन्न न थाय ते पुरुष उत्तमोत्तम जाणवो ते पण महा बलवान्न गणाय छे ॥ १८ ॥

पिच्छइ जुवईरूवं, मणसा चिंतेई अहव खणमेगं;  
जो न यरइ अकज्जं, पत्थिज्जंतो वि इत्थीहिं ॥ १९ ॥

अर्थ:-जे पुरुष स्त्रीनुं रुग जोइ क्षणभर मनथी तेना तरफ खेबाया उता पण अने ते स्त्रीए तेने भोळव्या छता पण अकार्यमां नहि फसे ॥ १९ ॥

साहु वा सहुवा सदारसंतोससायरो हुज्जा;  
सो उत्तमो मणुस्सो, नायव्वो थोवसंसारो ॥ २० ॥

अर्थ:-कितु साधु होय तो साधु तरीके पोतानुं ब्रह्मचर्य त्रत जालवी राखे, अने श्रावक होय तो स्वदार संतोषी रहे ते साधु अथवा श्रावक उत्तम पुरुष जाणवो. ते पुरुष पण अल्प संसारी जाणवो ॥ २० ॥

पुरिसत्थेसु पवइइ, जो पुरिसो धम्मअत्थपमहेसु;

अनुन्न मवाबाहं, मज्जिमख्वो हवइ एसो ॥ २१ ॥

अर्थ.-जे पुरुष धर्म, अर्थ अने काम ए व्रणे पुरुषार्थने अरसपरस वाच न आवे ते रीते तेमां प्रवर्तते ते मध्यम पुरुष जाणवो.

एएसिं पुरिसाणं, जइ गुणगहणं करेसि बहुमाणा;  
तो आसन्नसिवसुहो, होसि तुमं नत्थि संदेहो ॥ २२ ॥

अर्थ.-ए चारे प्रकाराना पुरुषोना गुणोनी जो तु बहु मान घरी प्रशंसा करीश, तो तु न नीकपान्न मुक्तिमुख मेल-  
नीश, तेमां वसो संदेह नथी ॥ २२ ॥

पासत्थाइसु अहुणा, संजमसिढिलेसु मुक्कजोगेसु;  
नो गरिहा कायव्वा, नेव पसंसा सहामज्झे ॥ २३ ॥

अर्थ.-आज्जाल सयम पाळनामा डीला पढेला योग क्रियाहीन पार्थस्य वगेरे यत्तिवैपचारी जनोनी सर्मा मये  
नहि तो निंदा करी अने नहि प्रशंसा करवी ॥ २३ ॥

काउण तेसु करुणं, जइ मन्नइ तो पयासए मग्गं;  
अह रुसइ तो नियमा, न तेसि दोसं पयासेइ ॥ २४ ॥

अर्थ.-तेओपर करुणा लावीने जो तेओ माने एम होय तो खरो रसो नतावचो, पण जो तेम करता तेओ  
गुस्से थाय तो खचित आवणे तेपना दोष नहि प्रकाशना ॥ २४ ॥

અર્થ:-આજ મારો જન્મ કૃતાર્થ થયો. આજ મારું જીવીત સફલ થયું, કે જેથી આપના દર્શન રૂપ પ્રદુત રસ વહે કરીને મારાં નેત્ર સિંચિત થયાં, અર્થાત્ આપનું અદ્ભુત દર્શન મને માત્ર થયું. ॥ ૨ ॥

**સો દેસો તં નગરં, તં ગામો સો અ આસમો ધન્નો;**

**જથ્થ પહુ તુમ્હ પાયા, વિહરંતિ સયાવિ સુપસન્ના ॥ ૩ ॥**

અર્થ:-તે દેશ, તે નગર, તે ગામ અને તે આશ્રમ (સ્થાન) ધન્ય છે કે, જ્યાં હું મહા ! આપ સદાપ સુપસન્ન થતા વિચરો છો અર્થાત્ વિહાર કરો છો. ॥ ૩ ॥

**હથ્થા તે સુકયથ્યા, જે કિર્દકમ્મં કુળંતિ તુહ ચલેણ;**

**વાળીં બહુગુણસ્વાળીં, સુગુરુણા વાન્નિઆ જીણ ॥ ૪ ॥**

અર્થ:-તે હાથ સુકૃતાર્થ છે કે, જે આપના ચરણે દાસશાસ્ત્રી વંદન કરે છે, અને તે વાળી (બીજા) ગુણ-વાળી છે કે, જે વહે સદ્ગુરુના ગુણોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ॥ ૪ ॥

**અવયારિયા સુરધેણૂ, સંજાયા મહગિહે કળયવુઠી;**

**દારિદ્ધં અજ્ઞ ગયં, દિઠે તુહ સુગુરુ મુહકમલે ॥ ૫ ॥**

અર્થ:-તે સદ્ગુરુ ! આપનું સુલકમલ દીઠે છેતે આજ કામધેનુ મારા મર પ્રાંગણે ખાંચી જાણું છું. તેમજ સુવર્ણ સુદિ વધ જાણું છું. અને ખામચી પાકું દારિદ્ર દૂર થયું માનું છું. ॥ ૫ ॥

चिंतामणिसारिच्छं, समत्तं पावियं मए अज्ज;

संसारो दूरीकओ, दिइहे तुह सुगुरु मुहकमले ॥ ६ ॥

अर्थ-हे सद्गुरु ! आपनु मुल कमल दीहे छते चिंतामणि रत्न सररु समन्वित मने प्राप्त थयु, अने तेणी संसारनो अंत ययो मानु छुं ॥ ६ ॥

जा रिद्धि अमरगणा, भुंजंता पियतमाइसंजुत्ता;

सा पुण कित्तियमित्ता, दिइहे तुह सुगुरु मुहकमले ॥ ७ ॥

अर्थ-हे सद्गुरु ! आपनु मुग्य कमल दीहे छते जे कृद्धि देवताओ पोतानी, दुर्वाग्यादिक सहित भोगवे छे ते मारे कइ हिसाबमा नयी. ॥ ७ ॥

मणवयकायेहिं मए, जं पावं अज्जियं सया [भयवं];

तं सयं अज्ज गयं, दिइहे तुह सुगुरु मुहकमले ॥ ८ ॥

अर्थ-हे सद्गुरु ! आपनु वदनकमल दीहे छते जे मन, कचन, कायाथो ये जे याए आज पर्यंत उपार्जन कयुं छे, ते वयु आजे स्वत नष्ट थयु मानुछुं ॥ ८ ॥

दुल्लहो जिणिंद धम्मो, दुल्लहो जीवाण माणुसो जम्मो;



લુદ્ધેપિ મણુઅજમ્મે, અહ્હુલ્હહા સુગુરુસામગ્ગી ॥ ૯ ॥

અર્થ:-જીવોને સર્વજ્ઞાપિત ધર્મ પામવો દુર્લભ છે તથા મનુષ્ય જન્મ મળવો દુર્લભ છે. અને તે મનુષ્ય જન્મ મળે છે તે પળ સદ્ગુરુ સામગ્રી મળવી એટલે દુર્લભ છે. ॥ ૯ ॥

જત્થ ન દિસંતિ ગુરુ, પચ્ચસે ડહિણ્હિં સુપસન્ના;

તત્થ કહં જાણિજ્ઞહ, જિણવયણં અમિઅસારિચ્છં ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:-જ્યાં પ્રખાતે હઠતાંજ સુપસન્ન ગુરુનાં દર્શન થતાં નથી, ત્યાં અમૃત સદૃશ જિનવચનનો લાભ શી રીતે લઈ શકાય? ૧૦

જહ પાડસંમિ મોરા, દિણયરુદયમ્મિ કમલવણસંહા;

વિહસંતિ તેમ તચ્ચિય(?), તહ અમ્હે દંસણે તુમ્હ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:-જેમ મેઘને દેહી મોરો પ્રમુદિત થાય છે અને સૂર્યનો વરદય થયે છે તે કપલનાં વન વિસ્તૃત થાય છે, તેમ જ આપણું દર્શન થયે છે એમ પણ પ્રમોદ પામણ છીએ. ॥ ૧૧ ॥

જહ સરહ સુરહિ વચ્છો, વસંતમાસં ચ કોહલા સરહ;

વિંહં સરહ ગંદો, તહ અમ્હ મણં તુમં સરહ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:-જે સદ્ગુરુશ્રી ! જેમ ગાંધ પોતાના શાકરદાને સંધાલે છે, અને જેમ કોયલ વસંતમાસને ફરે છે, તથા

માથી વિદ્યાવલ્લની અટવીને યાદ કરે છે; તેમ અમારુ મન (સદાચ) આપનુ સ્મરણ કર્યો કરે છે ૧૨

બહુયા બહુયાં દિવસડા, જઈ મંદં સુહગુરુ દીઠ;  
લોચન બે વિકસી રહ્યાં, હીઅડંદં અમિય પડઠ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ—બહુ મહુ દરાદા બતા રયા અને હવે મેં સુગુરુ દીઠા તેથી મારી બે આંલો વિકસર યા અને હૃદયમાં અમૃત પેડું. ॥ ૧૩ ॥

અહો તે નિજિઓ કોહો, અહો માણો પરાજિઓ;  
અહો તે નિરક્કિયા માયા, અહો લોહો વસીક્કિઓ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ—અહો! હિતિ આશ્ચર્ય! આપે ક્રોધનો કેવો જય કર્યો છે માનનો કેવો પરાજય કર્યો છે? માયાને કેવી દુર કરી છે? અને સોપને કેવો વળ કર્યો છે? ॥ ૧૪ ॥

અહો તે અજ્જવં સાહુ, અહો તે સાહુ મદ્દવં;  
અહો તે ઉત્તમા ચંતી, અહો તે મુત્તિ ઉત્તમા ॥ ૧૫ ॥

અર્થ—અહો આપનુ આર્જવ (સરલવણુ) કેડુ ઉત્તમ છે? અહો આપનુ માર્દવ [નમ્રાણુ] કેડુ રુદ્ધ છે? અહો આપનો ક્ષમા કેવી ઉત્તમ છે? અને આપની સગોળ દુતિ કેવી શ્રેષ્ઠ છે ॥ ૧૫ ॥

इहं सि उत्तमो भंते, इच्छा होहिंसि उत्तमो;

લોગુત્તમુત્તમં ઠાણં, સિદ્ધિં ગચ્છસિ નીરઔ ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:-હે ભગવંત ! આપ અહિં પ્રગટ જ ઉત્તમ છો ! વલ્લી આળની ઇચ્છા કે મનોરથ વઢે કરીને પળ ઉત્તમ છો અને અંતે પણ કર્મપલને ટાલીને આપ મોક્ષ નામનું સર્વોત્તમ સ્થાનજ પામવાના છો. ॥ ૧૬ ॥

આયરિય નમુક્કારો, જીવં મોણ્હ ભવ સહસ્સાઔ;

ભાવેણ કિરમાણો, હોઈ પુણો બોહિલાભાણ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:-આચાર્ય મહારાજને કરેલો નમસ્કાર જીવને હજારો ગમે ભવમય થતી મુક્ત કરે છે, અને તે ભાવ સહિત કરવામાં આવતો નમસ્કાર જીવને સમકિતનો લાભ આપે છે. ॥ ૧૭ ॥

આયરિય નમુક્કારો, સન્વપાવપ્પણાસણો;

મંગલાણં ચ સન્વેસિં, તણ્ણં હવણ્ણ મંગલં ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:-ભાવાચાર્યને ભાવસહિત કરેલો નમસ્કાર સર્વ પાપને પ્રકુર્વે કરીને નાશ કરનારો થાય છે અને તે સર્વ મંગલમાં ત્રીજું મંગલ છે. ૧૮

# સંવિજ્ઞસાધુ યોગ્યં નિયમકુલકમ્

મુવણિક્કપદ્મસમં, વીરં નિયગુરુપણુ અ નમિઊણં;

વીરહઅર દિલ્લિખઆણં જુગે નિયમે પવલ્લામિ ॥ ૧ ॥

અર્થ - વ્રજ સુવનને વિષે પદ્મ ( અસાધારણ ) પદીપ સમાન શ્રી વીર પ્રમુદને અને નિઝ મુદનાં વર્ણન કર્યજ્ઞને, નમીને સર્વ વિરતિવત્-સાધુ જનો યોગ્ય ( મુલે નિર્વહી છરાય પવા ) નિયમો હુ ( સોમસુદર મુરિ ) કહીશ. ॥ ૧ ॥

નિઅઊઅરપૂરણફલા, આજીવિઅમિત્તં હોઈ પવજ્જા;

ધૂલિહહીરાયત્તણજ્જા-સરિસા, સર્વેસિં હસણિજ્જા ॥ ૨ ॥

અર્થ - યોગ્ય નિયમોનુ ચાલન કર્યો વગરની પ્રમદયા ( વીણા ) ફક્ત નિઝ ઉદર પૂરણ કરવા હવ આજીવિદા ચલાવવા માત્ર ફલવાળી કરીછે અને પત્ની વીણા (તો) હોલીના રાજા(શ્લાઘી)ની જેવી સદુ કોઈને હસવા યોગ્ય વનેછે =

તમ્હા પંચાયાસા,--રાહણહેઊં ગહિજ્જ હા અ નિઅમે;

લોઆઈકહ્હવા, પવ્વજ્જા જહ મ્હે સફલા ॥ ૩ ॥

अर्थ:—ते माटे पंचाचार ( ज्ञान-दर्शन-चारित्र-तप-वीर्य आचार ) ना आराधन हेतें छाचादिक कठण नियमो ग्रहण करवा जोइए के जेथी ( आदरेली ) प्रव्रज्या सफल थाय. ॥ ३ ॥

नाणाऽराहणहेउं, पइदिअहंपंचगाह पढणं मे;

परिवाडीओ गिणहे, पणगाहाणं च सडी य ॥ ४ ॥

अर्थ:—ज्ञान आराधन हेतें म्हारे हमेशां पांच गाथाओ भणवी, कंठाग्र कवी अने परिपाटीथी ( क्रमवार ) पांच पांच गाथानो अर्थ गुरु समीपे ग्रहण करवो. ॥ ४ ॥

अण्णेसिं पढणथं, पणगाहाओ लिहेमि तह निच्चं;

परिवाडीओ पंच य, देमि पढंताण, पयदियहं ॥ ५ ॥

अर्थ:—वली हुं वीजाओने भणवा माटे हमेशां पांच गाथाओ लेखुं अने भणनाराओने हमेशां परिपाटीथी ( क्रमवार ) पांच पांच गाथा आपुं. ( भणवुं-अर्थ धरावुं विगरे ). ॥ ५ ॥

वासासु पंचसया, अठय सिसिरे अ तिन्नि गिम्हंमि;

पइदियहं सज्झायं, करेमि सिद्धंतगुणणेणं ॥ ६ ॥

अर्थ:—सिद्धांत-पाठ गणवा वढे वर्षा खुतां पांचसो, अचिर खुतां आठसो, अने ग्रीष्म खुतां अणसो गाथा प्रमाण सज्झाय ध्यान सदाय कर्या करूं. ॥ ६ ॥

परमिडिनवपयाणं, सयमेगं पयदिणं समरामि अहं,  
अह दंसणआयारे, गहेमि निअमे इमे सम्मं ॥ ७ ॥

अर्थ-परमेष्टी नवपद (नवकार महापत्र) तु एकसो चार हु सदाय रटण कर ॥ ७ ॥

देवे वंदे निच्चं, पणसक्कथएहिं एकवारमहं;

दोतिन्निय वा वारा, पइजामं वा जहासत्ति ॥ ८ ॥

अर्थ-पाँच शक्रस्तव गहे सदाय एक चलत देवपदन करन अथवा वे चलत, नण चलत के पओरे पओरे यथा-  
शक्ति भाळसरहित देवपदन कर ॥ ८ ॥

अहुमीचउद्दस्सीसुं, सब्बाण वि चेइथाइं वंदिज्जा;

सब्बेवि तहा सुणिणो, सेसदिणे चेइअं इक्कं ॥ ९ ॥

अर्थ-देवक अट्टमी चतुर्दशीने दिवसे सघन देवासरो जुहारवां तेपन सयळाय छनिमोने वांदिवा. ९ गारे थाकीना  
दिवसे एक देवासरे (तो) अवश्य नबु ॥ ९ ॥

पइदिण तिन्निय वारा, जिठे साहू नमामि निअमेणं;

वेयावच्चं किंची, गिलाण बुद्धाइनं कुव्वे ॥ १० ॥

अर्थ:-हमेशां बहिल साधुने निश्चे त्रण वार ( त्रिकाल ) वंदन करुंज अने बीजा ग्लान ( व्याधिगन् ) तेमज दृढादिक मुनिजनोतुं वैयावच्च यथाशक्ति करुं. ॥ १० ॥

**अह चारित्तायारै, निअमगगहणं करेमि भावेणं;  
बहिभूगमणाईसुं, वज्जे वत्ताइं इरियथ्थं ॥ ११ ॥**

अर्थ:-हवे चारित्राचार विषे नीचे ग्रन्थ नियमो भाव सहीन अंगिकार करुंछुं. १ इयां समिति:-बडो नीति, लघु नीति करवा अथवा आहार पाणी वहोरवा जतां इयांसमिति पाळवा माटे ( जीव रक्षा अर्थे ) वाटमां चार्तालाप विगेरे करवातुं हुं वज्जे-त्याग करुं. ॥ ११ ॥

**अपमज्जियगमणमि अ, संडासा पमज्जिउं च उवविसणें;  
पाउंछणयं च वि-उवविसणें पंचनमुक्कारा ॥ १२ ॥**

अर्थ:-यथाकाल पुंजया प्रमाज्या-वगर चाल्यां जवाय तो, अंग पडिछेहणा प्रमुख संडासा पडिछेह्या वगर बेसी जवाय तो अने कटासणा ( कावली ) वगर बेसी जवाय तो ( तत्काल ) पांच नमस्कार करवा ( लमासमगां देवां अथवा पांच नवकार मंत्रमो जाप करवो. ॥ १२ ॥

**उग्घाडेण मुहेणं, नो भासे अहव जत्तिया वारा;  
भासे तत्तिअमित्ता, लोगस्स करेमि उस्सगं ॥ १३ ॥**

अर्थ:-२ भाषासमिति-उपादे मुखे (प्रवृत्ति रात्र्या वगर) बोलुन नहि तेम छतां गफलतथी जेटली वार सुछा मुखे गोली जाउ तेदलीवार ( इरियावहीपूरक ) लोगस्तनो काउस्सग करुं ॥ १३ ॥

असणे तह पडिक्कमणे, वयणं वज्जे विसेसकज्जविणा;  
सिक्किय मुवाहिं च तहां, पडिलेहंतो न बेमि सया ॥ १४ ॥

अर्थ:-आदार पाणी करता तेमज मतिकमण करतां कोइ मात्तना कार्य वगर कोइने काइ कुहु नहि पट्छे के कोइ सगाते बातजाप करु नहि. एज रीते आपणी ( मुखे निर्वही शुक्राय अने उवयोगयां लई शुक्राय पेटली पथी ) वपथिनी पडीछेइणा करतां हु कदापि बोलु नहि ॥ १४ ॥

अनैजले लभंते, विहरे नो धावणं सकज्जेणं;  
अगलिअजलं न विहरे, जरवाणीयं विसेसेणं ॥ १५ ॥

अर्थ:-३ एणणा समिति-बीजा निर्दोष प्रायुक्त (निर्जित) जळ पळतां होय त्यां सुधी पोतामे मयोजन (खप) छतां पोवण ( बाळु जळ) हु ग्रहण करु नहि वली अणगळ (माळया वगरनु) जळ हु लडु नहि अने जरवाणी ( झरेछ ) तो विसोप करीने लेउ नहि ॥ १५ ॥

सिक्कियमुवाहिमाइ, पमज्जिउं निखिखवोमि गिन्हेमि;  
जइ न पमज्जेमि तओ, तथेव कहेमि नमुक्कारं ॥ १६ ॥



अर्थ:-४ आदान-निक्षेपणासमिति-आगणी-पोतानी उपधि प्रमुख पुंजी-प्रपाजिने तेने भूमि उपर स्थापन करुं तेमज भूमि उपरंथी ग्रहण करुं. जो तेम पुंजया प्रसर्जनामां गफलत थाय तो त्याज नवकार महामंत्रनो उच्चार करुं (नवकार गणुं)

जथ्य व तथ्यव उज्झाणि, दंडगउवहीण अंबिलं कुव्वे;

सयमेगं सज्झायं, उस्सग्गे वा गणेमि अहं ॥ १७ ॥

अर्थ:-दांडो प्रमुख पोतानी उपधि उयां त्यां [ अस्तव्यस्त दंडग घडा वगर ] मूक्री देयाय तो ते बदल एक आर्य-विल करुं अथवा उभा उभा काउसग्ग मुद्राप रही एरु सो श्लोक या सो गाथा. जेतुं सज्झाय ध्यान करुं. ॥ १७ ॥

मत्तगपरिह्वणंमि अ, जीवविणासे करेमि निव्वियं;

अविहीइ विहरिरुणं, परिठवणे अंबिलं कुव्वे ॥ १८ ॥

अर्थ:-५ परिठावणिया समिति-लघुनीति बदीनीति के खेळाडिकुं भाजन परठवतां कोइ जीबनो विनास थाय तो निवी करुं अने अविधिथी ( सदोप ) आहार पाणी प्रमुख बहोरीने परठवतां एरु आर्यविल करुं. ॥ १८ ॥

अणुजाणह जस्सुगह, कहेमि उच्चारमत्तगठाणे;

तह सन्ना डगलग जोग, कप्पतिप्पाइ वोसिरे त्तिअगं १९।

अर्थ:-बदीनीति के लघुनीति करवाना के परठववाना स्थाने 'अणुजाणह जस्सग्गहो' प्रथम करुं, तेमज ते लघु-बदी नीति पाणी छेप अने डगलग प्रमुख परठव्या बडी प्रण वार 'वोसिरे' करुं. ॥ १९ ॥

રાગમયે મળવયણે, ફક્કિંકં નિવ્વિયં કરોમં અહં;  
કાયકુચિદાણુ પુણો, ઉવવાસં અંબિલં વા વિ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ - મન-વચન-કાય શુદ્ધિ — મન અને વચન રાગમય-રાગાકુલ થાય તો હુ એક પક્ક નિર્વિ કરુ, અને જો કાયકુચેદા થાય-ઉન્માદ જાને તો સપવાસ અપવા આચંબિલ કરુ ॥ ૨૦ ॥

વેદિયમાર્દણ વહે, ઇંદિઅસંસ્વા કરોમિ નિવ્વિયયા;  
મયકોહાહવસેણં, અલીયવયણંમિ અંબિલયં ॥ ૨૧ ॥

અર્થ - અહિંસાવ્રતે-એ દ્રદિય પ્રમુલ્લ જીવની વિરાગના ( માણ શાનિ ) મારા પ્રવાદાચરણથી થઈ જાય તો તેની દ્રિયો જેટલી નિર્વિઓ કરુ સત્યવ્રતે-મય, ક્રોધ છોમ અને શાસ્ત્રાદિક્રમે વશ થઈ જઈ જુડુ વોલી જાઉ તો અંબિલ કરું

પઠમાલિયાહ ન ગિન્હે, ઘયાઈ વત્થૂણ ગુરુઅદિદાણં;  
દંડગતપ્પણગાહ, અદિન્નગહણે ય અંબિલયં ॥ ૨૨ ॥

અર્થ - અસ્તેય વ્રતે-પઠમાલિયા ( પ્રથમ વિષા ) માં આવેલા જે ધૃતારિક પદાર્થ ગુરુ ધરારાજને દેલાક્રયા વગરના હોય તે હુ છેડ નહિં ( ચાપરુ નહિં ) અને દાંડો, તર્પણી વગેરે વીજાની રજા વગર છેડ ચાપરુ તો અંબિલ કરુ ॥ ૨૨ ॥  
એગથ્થીહિં વત્તિં, ન કરે પરિવાહિદાણ મવિ તાસિં;

इगवरिसारिहमुवहिं, ठावे अहिगं न ठावेमि ॥ २३ ॥

अर्थ:-ब्रह्मव्रते-एकली स्त्री संगायें चार्नांआप न करूं अने स्त्रीओने (स्वतंत्र) भणावुं नहिं. परिग्रहपरिहारव्रते-एक वर्ष योग्य (चाछे तेढलोज) उपवि राखुं, पण एथी अधिक नज राखुं. ॥ २३ ॥

पत्तग टुप्परगाइ, पनरस उवरिनं चव ठावेमि;

आहाराण चउन्हं, रोगे वि अ संनिहं न करे ॥ २४ ॥

अर्थ:-पात्रां अने काचलां प्रमुख पंदर उपरांन नज राखुं. रात्रिभोजनविरमणव्रते-अशन, पान, खादिम अने स्वादिम रूप चार प्रकारना आहारनो (छेश मात्र) संनिधि, रोगादिक कारणे पण राखुं-करूं नहिं. ॥ २४ ॥

महरोगे वि अ काढं, न करेमि निसाइ पाणीयं न पिबे;  
सायं दोघडियाणं, मज्झे नीरंपि न पिबेमि ॥ २५ ॥

अर्थ-महान् रोग थयो होय तोपण क्याथ न करूं-उकालो पीउं नही, तेमज रात्री समये जळपान करूं नहिं. अने सांजे छेली वे घडीमां (सूर्यास्त पहेलांनी वे घडीना कालमां) जळपान पण करूं नहिं, तो पडो चीजा अशनादिक आहार करवानी तो वातज शी ? ॥ २५ ॥

अहवा निच्छिअ सुरे, काले नीरं करेमि सयाकालं;  
अणहारोसहसंनिहि, -मवि नो ठावेमि वसहीए ॥ २६ ॥

अर्थ — भयना मूर्त्य निधे देखाते छतेज उचित अवसरे सदाय जळयान करी लेउ-सूर्यासन पहेलीन सर्व आहार समधी पचखण करी लउ अने अणाहारी औपयनो सनिधि पण उपाश्रयमां राउ-रखाउ नहि ॥ २६ ॥

तवआयारे गिन्हे, अह नियमे कइवि सत्तीए;

ओगाहियं न कप्पइ, छुहाइतवं विणा उ जोगं च ॥ २७ ॥

अर्थ — इहे तप आचार विषे चंढलाक नियमो वक्ति अनुसारे ग्रहण करू छु छह (साये ये उपवास) अधिक नप कर्यो होप तेमज योग वहन कातो होउ ते वगर मने अवग्रहित भिसा छेवी फल्पे नहि ॥ २७ ॥

निव्वियतिगं च अंबिल, -दुगं च विणु नो करेमि विगयमहं;  
विगइ दिणे खंडाई, णकार नियमो अ जाजीवं ॥ २८ ॥

अर्थ — छागलागां तण नीचीओ अथवा ये अंबिल कुर्यां रगर हु विगइ (दूध दह्यो घी प्रमुख) वापर नहि अने विगइ वापर तो दिवसे खांड प्रमुख विचिष्ट (साये मेळनीने नहि वापरवानो) नियम जानीय सुधी पाळ ॥ २८ ॥

निव्वियाइं न गिन्हे, निव्वियतिगमज्झि विगइ दिवसे अ;  
विगइं नो गिन्हेमि य, दुन्नि दिणे कारणं मुत्तुं ॥ २९ ॥

अर्थ — चग नीरी लागोआग थाय ते दरमीयान तेपज विगइ रापरवाना दिवसे निव्वियातां ग्रहण करू नहि-वापर नहि. तेमज न दिवस सुधी लागट कोइ तेया पुष्ट कारण वगर विगइ वापर नहि ॥ २९ ॥

અહમીચઉદ્દસીસું, કરે અહં નિવ્વિયાહં તિન્નેવ;  
અંબિલહુગં ચ કુબ્બે, ઉવવાસં વા જહાસતિં ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:—પત્યેક અણ્ણી અને ચતુદશીને ત્રિવસે શક્તિ હોય નો ઉપવાસ કરું, નહિ નો તે વદન વે અતિશય થયા  
જગ નિવિઓ પણ કરી આપું. ॥ ૩૦ ॥

દુબ્બાશિત્તાહગયા, દિણે દિણે અભિગ્ગહેઅવ્વા;  
જીયંમિ જઓ મણિઅં, પચ્છિત્તમભિગ્ગહામાવે ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:—પતિદિન દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાઢ અને ખાતન અભિયર\* ખાતન કાઢા જેમકે અભિયર ન પાતેપ નો માપશિલ  
આવે એમ જીન કર્યમો ખાલું છે. ॥ ૩૧ ॥

વિરિયાયારનિયમે, ગિન્હે કહ્ઠાવિ જહાસતિ;  
દિણ પળ ગાહાહણં, અથ્યં ગિન્હે મણેણ સયા ॥ ૩૨ ॥  
અર્થ:—નીર્યાવાર સંચંચી કેટલાક નિયમો ગયામત્તિકિદું પ્રાણ કરું, સદા-સર્વદાપાન ગાયાદિક્કા ખર્ચું પ્રાણ કરી પનન કરું,  
પણ વારં દિણ મજ્જે, પમાયયંતાણ દેમિ હિયસિચ્ચં;

\* અમુક વાત અમુક રસડે અમુક વસડે અને અમુક રીતે મહેતે એટલે મિશ્રા થયેલે એવી વાત પકાતી વિચિત્ર પ્રકારના બાતો ને.

एगं परिठवेमि अ, मत्तयं सव्वसाहुणं ॥ ३३ ॥

अर्थ आला दिवसमा समय मार्गमा (धर्मकार्यमा) प्रपाद करना राजोने हु पांच वार हितशिक्षा (शिवामण) आपु भने सर्व साधुओने एक पात्रक (परउवावु भाजन) परठवी आपु ॥ ३३ ॥

चउवीसं वीसं वा, लोगस्स करेमि काउस्सग्गमि;

कम्मखयहा पइदिण, सज्झायं वा वि तस्मिन्तं ॥ ३४ ॥

अर्थ प्रतिदिवस कर्मक्षय अर्थ चोवीस के तीस लोगस्सनो काउसग्ग कर, अथवा एटला प्रमाणमा सज्झाय ध्यान काउसग्गमा रही स्थिरताभी कर ॥ ३४ ॥

निद्वाइपमाएणं, मंडलिभंगे करेमि अंबिलयं,

नियमा करेमि एगं, विस्सामणयं च साहुणं ॥ ३५ ॥

अर्थ निद्रादिक प्रमादवटे मंडलीनो भग थई जाय (महलीमा वरार बलते हानर न थई शक) तो एक भाविक कर अने सह साधु जनोनी एक वस्तु विश्रावणा-वैयावध निभे नर ॥ ३५ ॥

सेहंगिलाणाइणं, विणावि संघाडयाईसंबंधं;

पडिलेहणमह्छगपरि--ठवणाई कुव्वे जहासत्ति ॥ ३६ ॥

अर्थ -सयाडादिकनो कसो समय ७ होय तो एण कछु सिध्य (वाल) अने ग्लान साधु भगुलवु पडिछेहण करी

आपुं तेमज तेमना खेळ मगुल मळनी कुंहीने पठववा विगेरे काम पण हुं यथाशक्ति करी आपुं. ॥ ३६ ॥

वसही पवेसि निगमि, निसीहि आवस्सियाण विस्सरणे;  
पायाऽपमज्जणे वि य, तथेव कहेमि नवकारं ॥ ३७ ॥

अर्थ:-वसति ( उपाश्रय-स्थान ) मां प्रवेश करतां निसीही अने तेमांही निकळतां आवस्सही कहेवी थूळी जाउं तेमज गामपां पेसतां के निसरतां पग पुंजवा विसरी जाउं तो ( याद आवे तेज स्थळे ) नवकार मंत्र गणु. ॥ ३७ ॥

भयवं पसाउ करिउं, इच्छाइ अभासणंमि बुद्धेसु;  
इच्छाकाराऽकरणे, लहुसु साहसु कज्जेसु ॥ ३८ ॥  
सव्वथवि खलिणुं, मिच्छाकारस्स अकरणे तह य;  
सयमन्नाउ वि सरिए, कहियव्वो पंच नवकारो ॥ ३९ ॥

अर्थ:-कार्य पसंगे दृढ साधुओंने हे भगवान् ! पसाय करी अने छद्म साधुने ' इच्छाकार ' पटछे तेमनी एखा अनुसारे ज करवानुं कहेवुं थूळी जाउं, तेमज सर्वत्र उयारे उयारे भुल वढे त्यारे त्यारे 'मिच्छाकार' पटछे मिच्छामि दुखदं एम कहेवुं जोइए ते विसरी जाउं तो उयारे मने पोताने सांपरी आवे अथवा कोइ शितस्वी संभारी आवे त्यारे तराळ मारे नवकार मंत्र गणवो. ॥ ३८ ॥ ३९ ॥

बुद्धस्स विणा पुच्छं, विसेसवथुं न देमि गिन्हे वा;

અન્નંપિ અ મહકજ્ઞં, વુહું પુચ્છિય કરેમિ સયા ॥ ૪૦ ॥

અર્થ - હુઝ ( વરીઝ ) ને પૂછયા વગર વિશેષ વજ્ર ( અથવા વસ્તુ ) છડ દત નહિ અને મોટા કામ માત્ર ( વરીઝ ) ને પૂછીને અ સદાય કરુ, પણ પૂછયા વગર કરુ નહિ ॥ ૪૦ ॥

દુઁચલ સંઘયણાણ વિ, એણ નિયમા સુહાવહા પાયં;  
કિંચિવિ વેરગેણં, ગિહિવાસો છુઢિઓ જેહિં ॥ ૪૧ ॥

અર્થ - જેમનો ગરીબનો વાંધો નવજો છે એવા દુર્વલ સઘયણાલા છતાં પણ જેમણે કર્કશ વેરાવળથી પુરસ્પષાસ જાણ્યો છે તેમને આ વપર જણાયેલા નિયમો પાલન પ્રાપ્ત સુખમ છે ॥ ૪૧ ॥

સંપદકાલે વિ ઇમં, કાઠં સકે કરેઈ નો નિઅમે;

સો સાહુત્ત ગિહિત્તણ, ઉમય મઠો મુણેયવ્વો ॥ ૪૨ ॥

અર્થ - સમતિ કાંઠે પણ છુલે પાત્તી શકાય પણ આ નિયમોને જે આદરે પાલે નહિ, તે સાધુપણાચક્રી અને પુર-સ્થાપણાચક્રી ઉમય મઠ થયો જાળવો ॥ ૪૨ ॥

જસ્સ હિઅયંમિ ભાવો, થોવો વિ ન હોઈ નિયમગહણંમિ;

તસ્સ કહણં નિરથય, -મસિરાવણિ કૂવલ્લણં વ ॥ ૪૩ ॥



અર્થ:-જિન-અરિહંતના ચરણચમલની સેવા-ભક્તિ, અને સદ્ગુરુના ચરણની પર્યાપસના, સજ્જાય ધ્યાન તથા ધર્મનાદર્શો વડાપણું-પરાધવ નહિ પામવાપણું એ સઘળાં વાનાં પ્રશુત પુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. ॥ ૨ ॥

**સુદ્ધો બોહો સુગુરુહિં, સંગમો ઉવસમં દયાલુતં;  
દાસિન્નં કરણંજં, લુભંતિ પમૂયપુણેહિં ॥ ૩ ॥**

અર્થ:-શુદ્ધબોધિવીજ રૂપ સમક્રિતરત્નનું પામણું, સુગુરુનો સમાગમ, હપશમ ભાવ-શપતા, દયાલુપણું, અને દાસિ-પ્યતા ગુણનું પાલન એ વર્ધાં વાનાં પ્રશુત પુન્યયોગે પ્રાપ્ત થાય છે. ॥ ૩ ॥

**સંમત્તં નિચ્ચલંતં, વયાણ પરિપાલણં અમાયત્તં;  
પટ્ટણં ગુણણંવિણઓ, લુભંતિ પમૂયપુણેહિં ॥ ૪ ॥**

અર્થ:-સમ્યક્ત્વ (સમક્રિત) માં નિશ્ચલતા, વ્રતોનું (અથવા બોછેલા વચનોનું) પરિપાલન, નિર્મયીપણું, મળણું અને વિનય એ વર્ધાં વાનાં મહાપુન્ય યોગે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. ॥ ૪ ॥

**ઉસ્સગ્ગે અવવાયે, નિચ્છહવિવહારંસિ નિકુણત્તં;  
મણવયણકાયસુદ્ધી, લુભંતિ પમૂયપુણેહિં ॥ ૫ ॥**

અર્થ:-ઉત્તરસર્ગ-વિધિમાર્ગ અને અપવાદ--નિયેયમાર્ગ તેમાં તથા નિશ્ચય-સાધ્યમાર્ગ અને વ્યવહાર--સાધનમાર્ગ તેમાં નિપુણ-પણું, તેમજ મન વચન કાયાની શુદ્ધિ-પવિત્રતા-નિર્દોષતા-નિષ્કલંકતા એ વર્ધાં વાનાં પ્રશુત પુન્યનાયોગે પ્રાપ્ત થઈ શકે છે.

अविचारं तारुह्यं, जिणाणं राओ परोवयारत्तं;  
निकंप्पया य झाणे, लभंति पभूयपुण्णेहिं ॥ ६ ॥

अर्थ निर्विकार विकार वगरुनु यौवन, जिन आसन उपर चोळमसीठ जेवो राग, परोपकारीपणु भने भयनभा  
निश्चयता ए वर्षा वानां महापुण्य योगे प्राप्त यह वृक्षे छे. ॥ ६ ॥

परनिंदापरिहारो, अप्संसा अत्तणो गुणाणं च;  
संवैगो निव्वेओ, लभंति पभूयपुण्णेहिं ॥ ७ ॥

अर्थ परनिंदानो त्याग अने आपणा गुणेनी श्लाघा प्रसंसायी दूर रहेछु, तेयज सबेग मोक्षमिळाय भने निर्बेद-  
भय वेगम्य ए वर्षा वानां प्रभूत पुण्य योगे प्राप्त याय छे ॥ ७ ॥

निम्मलसीलाभ्मासो, दाणुह्मासो विवेगसंवासो;  
चउगइदुहसंतासो, लभंति पभूयपुण्णेहिं ॥ ८ ॥

अर्थ निर्मल-शुद्ध शीलको अभ्यास, सुग्राह्यदिक दान देतां दृष्टास, हिताहित सबधी विवेक सतिपणु भने नार  
गतिलां दुःखयुक्ती सपूर्ण प्राप्त ए वर्षा वानां महा पुण्यना योगे प्राप्त याय छे ॥ ८ ॥

दुक्कडगरिहा सुकडा-णुमोयणं पायच्छित्त तवचरणं;

સુહૃન્નાણ નમુકારો, લહંભંતિ પમ્યપુણેહિ ॥ ૯ ॥

અર્થ:- કરેલાં પાપ કૃત્યની આલોચના-નિંદા, સારાં કૃત્યો કર્યાં હોય તેની અનુમોદના, કરેલાં પાપનો છેદ કરવા માટે ગુરુ મહારાજે વતોવેલા તપનું કરવું--આવરું. શુભ ધ્યાન ધરવું અને નવરૂપ મહામંત્રનો જાપ કરવો એ સઘલાં ધર્માનાં મહા પુન્યગોને પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. ॥ ૯ ॥

इयगुणमणिभंडारो, सामग्री पावित्र्य जेणकओ;  
विच्छिन्नमोहपासा, लहति ते सासयं सुखं ॥ १० ॥

અર્થ:- આ ઉપર વતોવ્યા મુજમ ગુણમણિ- રત્નના મંડાર જેવાં સુકૃત્યો, સવલી રૂડી સામગ્રી પ્રાપ્ત કરીને જે મહા-નુભાવો કરે છે--આચરે છે તે પુણ્યાત્માઓ સઘલા મોહપાસથી સર્વથા મુક્ત થઈને શાશ્વત સુખરૂપ મોક્ષ પદને પામે છે. ૧૦ ॥

॥ इति पुण्यप्रभाव प्रदर्शक श्री पुण्यकुलकं ॥

अथ दानमहिमागर्भित श्रीदानकुलकम्.

परिहरिअ रज्जसारो, उप्पाडिअ संजमिक्खगुरुभारो;  
खंधाओ देवदूसं, विअरंतो जयउ वीरजिणो ॥ १ ॥

અર્થ:- સમસ્ત રાજ્ય કુદ્ધિનો અનાદર કરીને સંયમ સંવંધી અતિ ઘનો માર જેમણે ઉપાડ્યો છે અને હિન્દ્ર મહારાજે દીક્ષા સમયે સંતેષ ઉપર સ્થાપેલું દેનદુષ્ય વસ્ત્રાણ જેમણે પગાહી લાગેલા વિપને ખાતી વીધું તે શ્રી વીરપથુ જયવંતા વર્તો. ૧

ધમ્મથ્થકામભેયા, તિવિહં દાણં જયંમિ વિરુલાયં;  
તહવિ અ જિણિંદમુણિણો, ધમ્મદાણં પસંસંતિ ॥ ૨ ॥

અર્થ-ધર્મ દાન, અર્થ દાન અને કામ દાન એમ ત્રય પ્રકારનું દાન દુનીઆમાં પ્રસિદ્ધ છે તો પણ જિનેશ્વર પ્રમુખી આજ્ઞાના રસિક મુનિઓ ધાર્મિક દાનને જ પ્રમુખે છે. ॥ ૨ ॥

દાણં સોહગ્ગકરં, દાણં આરુગ્ગકારણં પરમં;  
દાણં ભોગાનિહાણં, દાણં ઠાણં ગુણગણાણં ॥ ૩ ॥

અર્થ-દાન સુલભ સૌખ્યકારી છે દાન પરમ આરોગ્યકારી છે દાન પુણ્યનું નિધાન છે એટલે મોગકલકારી છે અને અનેક ગુણાણોનું ઠેકાણું છે ॥ ૩ ॥

દાણેણ ફુરહ કિત્તી, દાણેણ હોહ નિમ્મલા કંતિ;  
દાણાવલ્લિઅહિઅઓ, વૈરી વિ હુ પાણિયં વહહ ॥ ૪ ॥

અર્થ-દાનવડે કીર્તિ વધે છે, દાનથી નિર્મલ કાંતિરૂપ લાવણ્ય, સુલભ સૌખ્ય વધે છે અને દાનથી વશ થયેલા દુરુપચારો દુરુપન પણ દાનદાતાના ઘરે પાળી શકે છે ॥ ૪ ॥

ધણસથ્થવાહજમ્મે, જં ઘયદાણં કયં સુસાહૂણં,

તક્કારણમસમજિણો, તેલુક્કપિયામહો જાઓ ॥ ૫ ॥

અર્થ:-ધનસાર્યવાહના શ્રવણાં સુસાધુજનોને જે ઘીધું દાન લીધું હતું તે ગુણના મમાનથી ક્ષુપ્તદેવ શ્રમનાન્ ત્રણ કોરૂના પિતામહ (નાથ) વધા. ॥ ૫ ॥

કરુણાર્હ દિક્ષદાણો, જમમંતરગહિઅપુન્નાકિરિઆણો;  
તિથ્થયરચક્કરિહિં, સંપત્તો સંતિનાહો વિ ॥ ૬ ॥

અર્થ:-પાછલા શ્રવણાં કરુણાચરે વારેવાને પ્રબેગદાન ગાળ્યું અને ગુણ કરીયાણું સરીશે લીધું તેથી ક્ષાંતિનાથનો તાર્કિકર અને ચક્રવર્તીની કહલિ પામ્યા. ॥ ૬ ॥

પંચસયસાહુભોચણ, દાણાવજ્જિઅ સુપુદ્ગપપ્પમારો;  
અચ્છરિઅ ચરિઅ મરિઓ, મરહો મરહાહિલો જાઓ ॥ ૭ ॥

અર્થ:-શાવસો સાધુઓને યોજન દાન માપનાચરે જેને પદ્મ ખારે ગુણ્ય રેસા પ્રસૂં છે અને અને આશ્ચર્યકારક ચરિત્રથી ધરેલો એવો પ્રસન્ન ભરતક્ષેત્રનો નાચક—ચક્રવર્તી બયો. ॥ ૭ ॥

મૂલં વિણાવિ દાઉં, ગિલાણ પહિઅરણ જોગ વથ્થૂણિ;  
સિદ્ધો અ રયણકંબલ-ચંદણ વણિઓ વિ તાંમિ મંબે ॥ ૮ ॥

અર્થ-ગજાન ( માંદા ) મુનિને ખાપતા યોગ્ય મુસ્તુઓ વગર મુરુએ આવયાથી રત્નકુપલ અને પાવનાવધાનો આપારી વાળીયો-વનિક તેજ ધર્મા સિદ્ધિપદ થામ્યો ॥ ૮ ॥

દાઠુણ સ્વીરદાણં, તવેણ સુસિઅંગસાહુણો ધ્વણિઅં;  
જણજણિઅવમક્કારો, સંજાઓ સાલિભદ્દોવિ ॥ ૯ ॥

અર્થ-તપસ્યાવટે જોવિત વેદનાલ્લ-સાધુ મુનિરાજને ક્ષીરદ્રુ દાન દેવાથી તત્કાલ સદુ કોરને વપત્તાર વપત્તારે પવો ક્ષાલ્લિપાત્ર શાલિભદ્દ કુમાર થયો. ॥ ૯ ॥

જમ્મંતરદાણાઓ, ઉહ્હસિઆડપુવ્વકુસલક્ષાણાઓ;  
કયઉત્તો કયપુત્તો, ભોગાણં માયણં જાઓ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ-પૂર્વે જ ધર્મા બીધેલા દાનના પ્રમાણથી પ્રાદ્ધ થયેલા, અર્પૂ ( અદ્ભુત ) શુભ ધ્યન થકી પુણ્યશાક્ષી પવો કયવત્તો સેટ વિશાલ મુલ ભોગનો ભાગી થયો. ॥ ૧૦ ॥

ઘયપૂસ વથ્થપૂસા, મહરિસિણો દોસલેસપરિહીણા;  
લુદ્ધીદ્ધ સવ્વગચ્છો-વગ્ગહગા સુહગઈ પત્તા ॥ ૧૧ ॥

અર્થ-ધીલકુલ દોષ રહિત પૂત્રા દુર્તપુણ્ય-અને વસપુણ્ય નામના મહા મુનિઓ સચ્ચન્નિવટે સમલ ગચ્છની ભક્તિ કરતા છતાં સદ્ગતિને પામ્યા ॥ ૧૧ ॥

जीवंतसामिपडिमाए, सासणं विअरिऊण भत्तीए;  
पव्वइऊण सिद्धो, उदोइणो चरमरायरिसी ॥ १२ ॥

अर्थ:-जीवंत (पहावीर) स्वामीनी प्रतिमा पाटे भक्तियी शासनमा विचरीने (गाम गरास आपीने) छेवटे दीसा  
अण करीने उदायी नामनो छेछो राज-कृषि मोक्षगतिने पाम्यो. ॥ १२ ॥

जिणहरमंडिअवसुहो, दाउं अणुकंपभत्तिदाणाई;  
तिथ्यप्पभावगरेहिं, संपत्तो संपइराया ॥ १३ ॥

अर्थ:-जेने पृथ्वीने त्रिनैव्योथी मंडित करी छे एबो संपत्ति राजा अणुकंगादान अने भक्तिदान देवावटे महान  
शासनप्रभावकनी पंक्तिमां छेखायो. ॥ १३ ॥

दाउं सद्धासुद्धे, सुद्धे कुम्मासए महामुणिणो;  
सिरिमूलदेवकुमारो, रज्जसिरिं पाविओ गुरुई ॥ १४ ॥

अर्थ:-रुद्धी भट्टावटे—थुल्ल भावयुक्त निर्दोष एवा अइदना बाकळा महा मुनिने देवावटे श्री (जिनसमु राजानो  
पुत्र) मूलदेव कुमार विशाल राज्य लक्ष्मीने पाम्यो. ॥ १४ ॥

अइदाण मुहर कविअण, विरइअसयसंखकव्व विच्छरिअं;

विक्रमनरिंदचारिअं, अज्जवि लोए परिप्फुरइ ॥ १५ ॥

अर्थ -अतिदान बलवायी बाबाज यथेला कवियो(पदितो)ए सेंकटो कान्योबटे विसारेछु भी विक्रपादित्य रामादु वरिअ अद्यानि पर्यंत छोकमां मसिअथ यह गयु छे ॥ १५ ॥

तियलोयबंधवेहिं, तभभवचारिमेहिं जिणवारिंदेहिं;

कयकिच्चोहिं वि दिन्नं, संवच्छारियं महादाणं ॥ १६ ॥

अर्थ -श्रीछोकी वयु एवा मिनेश्वरो तेज प्रचमां मोक्ष जधाना निश्चित अने कृतकृत्य छतां एण तेमणे सावत्सरिक (एक वर्ष पर्यंत) महादान आप्नु ॥ १६ ॥

सिरि सेयंसकुमारो, निस्सेयससामिओ कह न होइ;

फासुअदाणपवाहो, पयासिओ जेण भरहंमि ॥ १७ ॥

अर्थ -जेणे मासुक (निर्दोष) दामनो मवार आ भरतक्षेत्रमां बलान्यो एवो श्रीश्रेयांसकुमार मोक्षनो अधिकारी केमन थान?

कह सा न पसंसिज्जइ, चंदणबाला जिणंददाणेणं;

छम्मासिअ तव तविओ, निव्वविओ जिए वीरजिणो ॥ १८ ॥

अर्थ -ए मासी तप जेमणे करेछो छे एवा वीरपद्मने जेणीए भट्टना बाकुला पटिजापरावटे सरोण्या ते चंदन बाजनी केम प्रशसा न करीए ? ॥ १८ ॥



पठमाह पारणाई, अकरिसु करंति तह करिस्संति;  
अरिहंता भगवंतो, जस्स घरे तेसिं धुव सिद्धि ॥ १९ ॥

अर्थ:-अरिहंत भगवंतोए जेपना घरे प्रथम (तपना) पारणा कर्योछे, करेछे अने करीते ते भगवत्प्राप्त ओ अवश्य मोक्षगामीन जाणना.

जिण भवण बिंब पुथ्थय, संघसरूवसु सत्ताखत्तेसु;  
वविअं धणंपि जायइ, सिवफल्यमहो अणंतगुणं ॥ २० ॥

अर्थ:-अहो इति आथर्ये जिनभुवन (जिनमंदिर) जिनविंघ (प्रतिमा) पुस्तक अने चतुर्विधसवरूप साते क्षेत्रोपा बोवेछे  
धन भनछे असफल आपनारुं थाय छे एम समजी धन मपता तजी तेनो सद्व्यय करी धनवंत लोकोए तेनो रक्षाओ छेबो. २०

अथ शीलमहिमागर्भित शीलकुलकम्.  
सौहृग महानिहिणो, पाए-पणमासि नेमिजिणवइणो;  
बालेण भुयवलेणं, जणहणो जेण निज्जिणिओ ॥ १ ॥

अर्थ:-जेमजे कात्यायस्यामां पोताना सुजावल्लवहे कृष्णजीने सर्वथा जीनी क्षीया हता-ते सुख सौभाग्यना सम्य  
एवा भी मेदिनाव मणंनो घरण कसलने हं प्रणसुं छुं. ॥ १ ॥

સીલં ઉત્તમવિત્તં, સીલં જીવાણ મંગલં પરમં;  
સીલં દોહ્નગહરં, સીલં સુરુવાણ કુલમવર્ણ ॥ ૨ ॥

અર્થ - ઘીછ-સદાચરણ માનીઓ સત્તમ થત છે, શીછ જ પરમ મંગલરૂપ છે શીછજ દુ સ દાગિદ્વને ફરનાર છે અને ઘીલ જ સવલ દુલ્લુ પાળ છે ॥ ૨ ॥

સીલં ધસ્મનિહાણં, સીલં પાવાણ સ્વંહણં મણિયં;  
સીલં જંતૂજ જણ, અકિત્તિમં મંહણં પરમં ॥ ૩ ॥

અર્થ - ઘીછજ ધર્મગુ નિધાન છે શીછ-સદાચરણ પાપને સ્વદનકારી કરુ છે અને શીલજ જગતમાં માનીઓનો સ્વાધાધિક શ્રેષ્ઠ જગતાર છે એમ ખાચુ છે ॥ ૩ ॥

નરયદુવારનિરુમ્બણ, કવાહસંપુહસહોઅરચ્છાય;  
સુરલોઅધવલસંદિર-આરુહણે પવરનિસ્સેણિં ॥ ૪ ॥

અર્થ - પીસજ નરકના દાર થય ફરવાને કમાદની જોડ જેવુ જકરજસા છે, અને વેવલોકનાં ઉડવલ વિમાનો ઉપર ખાસર કરાને ઉડવ નીસરની સમાન છે ॥ ૪ ॥

સિરિરુગ્ગસેજધૂયા, રાઈમઈ લહરુ સીલવઈરેહં;

ગિરિવિવરગઓ જીએ, રહનેમિ ઠાવિઓ મગ્ગે ॥ ૫ ॥

અર્થ:-શ્રી વ્રજસેનરાજાની પુત્રી રાજીમતીને શીલવંતીમાં શ્રેષ્ઠ ગણવા યોગ્ય છે કે જેને શુભામાં પ્રાપ્ત થી આવી  
ધરેલા અને મોહિત થયેલા રહનેમિને સંયમ માર્ગમાં પાછા સ્થાપિત કર્યા છે-સ્થિત કર્યા છે. ॥ ૫ ॥

પજ્જલિઓ વિહુ જલણો, સીલપ્પભાવેણ પાણીઅં હોઈ;

સા જયતુ જાએ સીઆ, જીસે પયડા જસ પડાયા ॥ ૬ ॥

અર્થ:-શીલના પ્રભાવથી, પ્રજ્વલિત કરેલો પવો પણ અગ્નિ સ્વરૂપ જલરૂપ થઈ ગયો એવી જન-પતાકા જેની  
જગમાં ફરકી રહી છે એ સીતાદેવી જયવંતી વર્તો ॥ ૬ ॥

ચાલણીજલેણ ચંપાએ, જીએ ડગ્ધાડિઅં દુવારતિંગ;

કસ્સ ન હરેઈ ચિત્તં, તીએ ચરિઅં સુમદાએ ॥ ૭ ॥

અર્થ:-ચાલણીના જલવદે જેને ચંપાનગરીનાં ત્રણ દ્વાર ડગ્ધાડ્યાં હતાં તે સુમદા સતીનું (શીલ) ચરિત્ર કોના ચિત્તને દરણ નથી કરતું?

નંદતુ નમયાસુંદરી, સા સુચિરં જીએ પાલિઅં સીલં;

ગહિલત્તણં પિ કાઉં, સહિઆ ય વિહંબણા વિવિહા ॥ ૮ ॥

અર્થ:-તે નર્મદા સુંદરી સતી સદાય જયવંતી વર્તો ! કે જેનીએ ગ્રહિલપણું (ગાંડાપણું) આદરીને પણ સીલવ્રતનું  
પાલન કર્યું અને (તેની સાંતર) વિવિધ પ્રકારની વિહંબના સહન કરી. ॥ ૮ ॥

भदं कलावई ए, भीसणरन्नंमि रायचत्ताए;

जं सा सीलगुणें, छिन्नंगा पुणन्नवा जाया ॥ ९ ॥

अर्थ - भयकर अटवीर्षा राजाए तभी दीवेली कलावतो सतीनु कल्याण थाभो ! के तेना शीलगुणा मभावयी छेदायेकां भगो पग फरी नवां यद गया ॥ ९ ॥

सीलवईए सीलं, सक्कइ सक्को वि वन्निउं नेव;

रायनिउत्तां सचिवा, चउरो वि पवंचिआ जीए ॥ १० ॥

अर्थ - शीलपती सतीना शीलने शक्र-इंद्र पण वर्णवयाने समर्थ यह शके नहिं के जेणीए राजाए मोरुछेला चारे प्रधानोने छेतरी स्वशीलनु रक्षण कर्बु छे ॥ १० ॥

सिरिवद्धमाणपहुणा, सुधइमलाभुत्ति जीए पडुविओ;

सा जयउ जए सुलसा, सारयससिविमलसीलगुणा ॥ ११ ॥

अर्थ - श्री वर्णमान प्रयुए जेणीने उत्तम धर्मलाभ पाठव्यो हतो ते शरदस्तुना चद्रपा समान निर्मल शील गुण वाली युगसा सती सर्वत्र जयवती वर्तो ॥ ११ ॥

हरिहरवंभपुरंदर, -मयभंजण पंचबाणबलदपं;

લીલાઈ જેણ દલિઓ, સ થૂલભદ્રો દિસતુ મદં ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:-હરિ, હર, વ્રહ્મા અને इन्द्रના મદને ગાલી નાલનારા કામદેવની શક્તિનો ગર્વ જેણે લીલા માત્રમાં દલો નાલ્યો તે સ્થૂલભદ્ર ( મુનિરાજ ) અમારું કલ્યાણ કરો. ॥ ૧૨ ॥

મળહરતારુન્નભરે, પથ્થિજ્જંતો વિ તરુણિ નિયરેણં;

સુરગિરિનિચ્ચલચિત્તો, સો વયરમહારિસી જયતુ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-મનોહર યૌવન વયમાં અનેક હોસમુદાયવઢે (વિપય માટે) પ્રાર્થના કરતાં છતાં જે મેરુગિરિ જેવા નિશ્ચલ ચિત્તવાળા ( દૃઢ ) રજા તે શ્રી વજ્રસ્વામિ મહારાજ જયવંતા વર્તે ! ॥ ૧૩ ॥

થુણિતં(મુણિત)તસ્સૈનસક્કા, સહુસ્સસુદંસણસ્સગુણનિવહં;

જો વિસમસંકહેસુ વિ, પહિઓ વિ અણંહ સીલધણો ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-તે સુદર્શન શ્રાવણના ગુણગણને ગાત્રા इन्द्र પણ સમર્થ થઈ શકે નહિ કે જે ભારે સંપદમાં આવી પડ્યા છતાં અણંહ મીલને રાત્રી શક્યો છે. ॥ ૧૪ ॥

સુંદરિ સુનંદ ચિહ્ણ-મણોરમા અંજણા મિગાવઈ અ;

જિણસાસણસુપસિદ્ધા, મહાસઈ ઓ સુહં દિંતુ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:-ધુંદરી, સુનંદા, ચિલણા, મનોરમા, અંજના અને મુગાવતી વિગેરે જિનજ્ઞાસનમાં પ્રસિદ્ધ થયેલી મહા

सतोभो मुखशान्ति आपो ! ॥ १५ ॥

अच्चंकारिअ दडूण, (सुणिऊण) को न धुणइ किर सीसं;  
जा अखंडिअ सीला, भिह्वई कयस्थिआ वि ॥ १६ ॥

अर्थ - भक्षकरीभटासु ( अद्भुत ) चरित्र सांभळीने स्वशीर्ष ( मस्तक ) कोण न धुणावे ? के जेणीए भिह्वपतिए  
अत्यंत कर्धना कर्यो छतां अदभरणे स्वशीलने अखंड साक्षी राख्यु ॥ १६ ॥

नियमिसत्तं नियमाया, निय जणओ निय पियामहो वा वि;  
नियपुत्तो वि कुसीलो, न वह्हहो होइ लोआणं ॥ १७ ॥

अर्थ - गमे तो निज मित्र, निज वधु, निज तात, निज तातनो तात के निज पुत्र होय पण जो कुशील बने तो  
ते कोमोने विप यई शकसे नहि ॥ १७ ॥

सव्वेसिं पि वयाणं, भग्गाणं अस्थि कोइ पडिआरो;  
पक्खडस्स व कन्ना, ना होइ सीलं पुणो भगं ॥ १८ ॥

अर्थ - वीरता यथा ग्रन भग्न यथा होय तो तेनो उपाय कइने कइ आलोचना निदा प्रायश्चनादिक रुप होइ शक्ते  
पण पाका घटाने कर्ना सांघवानी परे भगिआ शीलने सांघु दुर्घट दु शय छे ॥ १८ ॥

वेआलभुअरख्वस-केसरिचित्तयगइंदसप्पाणं;

લીલાઈ દલદૂ દુષ્ણં, પાલંતો નિમ્મલં સીલં ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:-નિર્મલ શીલનું રક્ષણ કરનાર ધન્યાત્મા, વેનાલ, યૂત ગણમ, કેસીતિલ, ચિવા, હાથી અને સર્પના દર્પ (અહઠાર) ને લોભ માત્રમાં (જોત જોનામાં) રહી નાંહે છે ॥ ૧૯ ॥

જે કેદુ કર્મમસુદ્ધા, સિદ્ધા સિદ્ધાંતિ સિદ્ધિહિંતિ તથા;  
સ્વબોસિંતેસિંબલં, વિસાલસીલસ્સ દુહ્હલિઅં (માહર્ણ્ય) ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-જે કોડ મહાશયો સર્વ વર્મથી મુક્ત થઈને સિદ્ધિ પદને પામ્યા છે. વર્તમાનમાત્રમાં (મહાવિદેહાદિક્ષેત્રમાં) સિદ્ધિ પદને પામે છે અને ધર્મિયકાલમાં આ ધરતાદિક્ષેત્રમાં પણ વિદ્ધિપદને પામશે તે આ પાત્ર કીર્તનોત પ્રમાણયો. ઉત્તમ શીલ ચારિત્ર (યથાલ્યાત ચારિત્ર) ની પ્રાપ્તિ કરનારની પ્રશંસા મિદ્ધિ આપન છે. શોભ-ચારિત્રનું પ્રાપ્તિ ઉત્તમ માહાત્મ્ય શાસ્ત્રારોપ અળાવે ડું છે, તે નિવામાં લઈ ધવ્યજનોપ (સદુ પાદ ઢોનોપ નિર્ગલ શોભ-સ્તનું પરિપાલન કરાવા સદોચન (હમેશાં ઉચ્ચમાર્ગ) રહેયુ ઓચિત છે. ॥ ૨૦ ॥ ડનિ શીલ કુલકં.

અથ શ્રીતપઃકુલકમ્.

સો જયતુ જુગાઈ જિણો, જસ્સંસે સોહણ જહામઝહો;  
તવજ્ઞાણગિપજ્જલિઅ-કમ્મિધણ ધૂમલહરિવ [પંતિવ્વ] ૧

અર્થ -મગ્લ સ્થાનરૂપ નથા અગ્નિવદે ધાલી નાલેલા વર્ચદ-પનોની ધૂમ્પત્તિ જેવો જેટાકલાપ લેખના સ્વપા ઉપર સોખી રમો છે તે યુગારિમ્મ જાવના ર્તો ' ॥ ૨ ॥

સંવચ્છરિઅ તવેણં, કાઉસ્સગંગમિ જો ઠિઓ ભયવં;

પરિઅ નિયય પદ્મો, હરડ હુરિઆઈં બાહુબલી ॥ ૨ ॥

અર્થ -એક વર્ષ પર્યંત તપવદે કાઉસગ મુદ્રાએ લદા રહી જે મહાત્માએ સ્વપતિજ્ઞા પૂર્ણ કરી છે તે બાહુબલી મહા રાજ ( અમારા ) દુરિત યાવ દૂર કરો ! ॥ ૨ ॥

અથિરં પિ થિરં વંકંપિ ઉજુઅં દુહ્હંપિ તહ સુલહં;

દુસ્સહ્હંપિ સુસહ્હં, તવેણ સંપજ્જાણુ કજ્જં ॥ ૩ ॥

અર્થ -તપના મમાવથી અસ્થિર હોય તે પણ સ્થિર થાય છે, ગંકુ હોય તે પણ સારલ થાય છે, દુર્લભ હોય તે પણ સુલભ થાય છે અને દુ સાધ્ય હોય તે પણ સુમાધ્ય થાય ને ॥ ૩ ॥

છહં છહેણ તવં, કુણમાણો પહમગણહરો ભયવં;

અરુલીણમહાણસીઓ, સિરિગોયમસામિઓ જયઉ ॥ ૪ ॥

અર્થ -૩૪ છહ તપ આતિગમ્નિ કરતા પ્રથમ ગણપર શ્રી ગૌતમસ્વામી પધારાગ અધીણ મહાનસી નામની મહા-છાંધને માત્ર ધયા તે જમવના ર્તો ' ॥ ૪ ॥



સોહદ સંનકુમારો, તવવલચેલાદ્વિસંપન્નો;  
નિહુઅ સ્વવહિયંગુલિં, સુવન્નસોહં પયાસંતો ॥ ૫ ॥

અર્થ:-શૂંરુવહે સ્વચેલી આંગળીને સુવર્ણ જેની શોભતી કરી દેલાહતા એવા સનતકુમાર રાજર્ષિ તપોવલ્લથી  
ચેઆદિક લહિય સંપન્ન હતા શોભે છે. ॥ ૫ ॥

ગો બંભ ગમ્ભ ગમ્ભિની, બંભિનીઘાયાદ્ ગુરુઅપાવાદ્;  
કારુણ વિ કણયં પિ વ, તવેણ સુદ્ધો દૃઢપ્પહારી ॥ ૬ ॥

અર્થ:-ગૌ, વ્રહ્મ. ગર્ભ અને ગર્ભવતી વ્રાહ્મણીની હત્યાદિક મહા ઉગ્ર પાપને કર્યા હતાં દૃઢપ્રહારી (હેવટે) યુનિયને  
તપ સેવનવહે સુવર્ણની પેરે શુદ્ધ થયા. ॥ ૬ ॥

પુબ્વભવે તિવ્વ તવો, તવિઓ જં નંદિસેણ મહરિસિણા;  
વસુદેવો તેણ પિઓ, જાઓ સ્વયરી સહસ્સાણં ॥ ૭ ॥

અર્થ:-પૂર્વ જન્મમાં નંદિષેણ મહર્ષિ જે તીવ્ર તપ કર્યો હતો તેના પ્રભાવથી વસુદેવ હજારો ગમે વિગ્રાધરીઓના મિત્ર--પતિ થયા. ૭

દેવાવિ કિંકરસ્તં, કુળંતિ કુલજાદ્વિરહિઆણંપિ;  
તવમંતપભાવેણં, હરિકેસવલસ્સ વ રિસિસ્સ ॥ ૮ ॥

અર્થ તોય તપ યત્નના પ્રમાણથી શરિકેશ્વર કૃપિનો પટે (ઉત્તમ) કુલ અને જાતિદીન હોય તોપણ તેમની દેવનામો પણ સેવા ઝડાવે છે ॥ ૮ ॥

પહસય મેગ પહેણં, ઇમેણ ઘહેણ ઘડસહસ્સાઈ;

જં કિર કુણંતિ સુણિણો, તવ કપ્પતરુસ્સ તં સુ ફલં ॥ ૯ ॥

અર્થ - સુણિયનો જે એક પટ (વસ્ત્ર) વહે સેવડો પટ રહ્યો કરે છે અને એક ઘટ--ખાજનવઢે રાત્રીનો ઘટ ખાજનો તાર છે તે નિર્મળ નપસવ વસ્ત્રમુજ ફલ છે ॥ ૯ ॥

અનિઆણસ્સ વિહિણ, તવસ્સ તવિઅસ્સ કિં પસંસામો;

કિજ્જહ જેણ વિણાસો, નિકાર્હયાણં પિ કમ્માણં ॥ ૧૦ ॥

અર્થ જેનાર નિકાવિત કર્યોનો પણ ખવસ કરી શકાય છે એવા યથાવિધ નિયાણા રહિત કરેલા તપની અમે વેંટલી પ્રશ્ન કરીએ?

અઈદુક્કર તવકારી, જગગુરુણા કન્હપુચ્છિણ તદા;

વાહરિઓ સો મહપ્પા, સમરિજ્જઓ ઢંઢણકુમારો ॥ ૧૧ ॥

અર્થ - અત્યાર હજાર મુનિઓમાં અતિ દુલ્લભ તપ કરનાર કયા સાધુ છે? એમ કહ્યો એકદા પૂછ્યો હતો તેમણે પશુર જે મહાશયને વસાળ્યા તે ઢંઢણમુનિ (સત્યા) સ્મરણીય છે ॥ ૧૧ ॥

પહ્વિવસંસત્તજણે, હણિરુણ[વહિરુણ] મહિયવીરજિણદિસ્સવા

દુર્ગાભિગ્ગહનિરઑ, અલ્પુણઑ માલિઑ સિદ્ધો ॥ ૧૨ ॥

સર્થ:-પતિ ત્રિવસ ( મૂતાવેશથી ) સાન સાત જળનો વધ કરીને હેઢે વીરપથુ પાસે દીક્ષા ગ્રહી જે ઘોર-દુષ્કર અભિગ્રહ પાલ્લવામાં ઉજમાલ થયો તે અર્જુનમાલીમુનિ સિદ્ધિપદ પામ્યો. ॥ ૧૨ ॥

નંદીસરરુઅગેસુ વિ, સુરગિરિસિહરેવિ દુગફાલાદ;  
જંઘાચારણમુણિણો, ગચ્છંતિ તવપ્પભાવેણં ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-નંદીશ્વર નામના આઠમા દ્વીપે તથા રુચક નામના તેરમા દ્વીપે તેમજ મેરુ પર્વતના શિલરો ઉપર એક ફાલે કરી જંઘાચારણ અને વિદ્યાચારણ મુનિઑ તપના પ્રભાવે જઈ શકે છે. ॥ ૧૩ ॥

સેણિયપુરઑ જોસં, પસંસિઅં સામિણાં તવોરુવં;  
તે ધના ધન્નમૂર્ણી, દુન્હવિ પંચુત્તરે પત્તા ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-શ્રેણિકરાજાની પાસે વીર પરમાર્ણાદ જેમનું તપોચલ વલ્લાણું હતું તે ધન્નોમુનિ (શાલ્ભદ્રના વનેવી) અને ધન્નકાકંદી વંને મુનિઑ સર્વાર્થ સિદ્ધિ વિમાને ગયા. ॥ ૧૪ ॥

સુણિઠુણ તવ સુંદરી-કુમરીદ અંબિલાણ અણવરયં;  
સઢિં વાસસહસ્સા, મળ કસ્સ ન કંપદ હિઅયં ॥ ૧૫ ॥

अर्थ ऋषभदेव राजाभीनी पुत्री सुदरीण ६० हजार वर्ष पर्यंत कायम आबिल तप क्यो ते साधली कहो ! कोनु हरण करया बगर रहेसो ? ॥ १५ ॥

जं विहिअमंबिलतवं, बारसवरिसाइं सिवकुमारिण;  
तं दड्डु जंबुरुवं, विम्हइओ सेणिओ राया ॥ १६ ॥

अर्थ -- ( पूर्व भर्मा ) शिवकुमार बार वर्ष पर्यंत आबिल तप क्यो हतो तेना प्रभावथी जयुहुमारनु अद्भुतरूप देखीने भेणिऊ राजा विस्मय पाख्यो हनो ॥ १६ ॥

जिणकप्पिअ परिहारिअ, पडिमापडिवन्न लंदयार्इणं;  
सोऊण तवसरुवं, को अनो बहउ तवगवं ॥ १७ ॥

अर्थ -- ति नवल्की, परिहार विभुक्ति, प्रतिमाप्रतिपन्न अने यथालनी तपस्वी साधुभोनां तपनु स्वरूप साधलीने बीनो कोण तपनो गर्व वरवो एसद कसो ? ॥ १७ ॥

मासद्ध मासखवओ, बलभदो रूपवं पि हु विरत्तो;  
सो जयउ रत्नवासी, पडिवोहिअ सावयसहस्सो ॥ १८ ॥

अर्थ -- अनि रुचयत उता विरक्त यह अरण्यमां वसी जेणे हजारो श्वापद जानयरोने प्रतिबोधां छे ते पास अर्घ मासनी तपस्या वरता बलिभद्रमुनि जयवता वत्तो ॥ १८ ॥

શરહરિઅધરં झलहलिअ-सायरं चलियसयलकुलसेलं;  
जमकासी जयं विणहु, संघकए तं तवस्स फलं ॥ १९ ॥

અર્થ:-શ્રી સંઘનું કષ્ટ નિવારણ કરવા માટે વિણુકુમારે લક્ષ યોજનપમાણ રૂપ વિકુવ્યું ત્યારે પૃથ્વી કંપાયમાન થઈ, સાગર જલહલ્લયા-હાલકલોલ થયા, અને હિમવંતાદિક પર્વતો ચલાયમાન થયા અને છેવટે શ્રી સંઘનું રક્ષણ કર્યું તે સર્વ તપનું જ ફલ જાણવું ॥ ૧૯ ॥

किं बहुणा भणिएणं, जं कस्सवि कहवि कथवि सुहाइं;  
दीसंति(तिहुअण)भवणमज्झे, तथ्य तवो कारणं चैव २०

અર્થ:-તપનો પ્રમાત્ર કેટલો વર્ણવી શકાય ? જે કોઈને મોડે પણ પ્રકારે કર્યાગ પણ ત્રિશ્ચવન મધ્યે સુલ-સમાર્થિ પ્રાપ્ત થાય છે ત્યાં સર્વત્ર (વાઘા અભ્યંતર) તપન કારણરૂપ છે એમ ચોક્કસ સમજવું અને તેનું આરાધન કરવા યથાવિધ ઉગ્રમ સેવનો.

अथ श्री भावकुलकम्.

कमठासुरेण रइयंमि, भीसणे पलयतुह जयबोले;  
भावेण केवललच्छि, विवाहिओ जयउ पासजिणो ॥ १ ॥

અર્થ—રૂપતાનુરૂપે રહેવા ધારે મયદાર પલ્લવજાડના જેવા જલ ઉપદ્રવ કાલે સપવારને ધારણ કરવારહે જે કેવલ જ્ઞાન લક્ષ્મીને ગયાં તે શ્રી પાર્શ્વમધુ-જયમગા વર્તો ! ॥ ૧ ॥

નિચ્છન્નો તંબોલો, પાસેણ વિણા ન હોઈ જહ રંગો;  
તહ દાણસીલતવભાવણાઓ, અહલાઓ સઘ્ન ભાવવિણા ॥ ૨ ॥

અર્થ—જેમ ( કાથા ) ચૂના વગરનું તાંબુલ ( નાભરવેલી પાન ) અને પાસ વગરનું વડા ઠીક રગાદુ નથી તેમ માર વગર ત્યાં કીલ તવ અને મારનામો પણ ફઝગયી મદિ થતાં બચ્લ થાય છે ॥ ૨ ॥

મણિમંત ઓસહીણં, જંતંતાણ દેવયાણં પિ;

ભાવેણ વિણા સિદ્ધિ, ન હુ દીસઈ કસ્સ વિ લોણ ॥ ૩ ॥

અર્થ—મણિ, મત્ર, ઔગધી તેમજ જન્મ તત્ર ઓ દેવતાની પણ સાધના દુનીયામાં કોઈને માર વગર સફલ થતી નથી માર યોગેન તે છે ચ્હુ મોની બિદ્ધિ થતી દેવાય છે ॥ ૩ ॥

સુહભાવણાવસેણં, પસન્નચંદો સુહુત્તમિત્તેણ;

સ્વવિરુણ કમ્મગંઠિં, સંપત્તો કેવલં નાણં ॥ ૪ ॥

અર્થ—શુભ મારનાયોને પસન્નચંદ્ર (રાત્રિપિં) ને ઘટે માત્રમાં રાગદ્વેશમય કર્મની શુભીલ શ્રી ગાંઠને મેની નાંલી કેવલમાન પામ્યા સુસ્સસંતી પાણ, ગુરુણિણં ગરહિરુણ નિચ્છદોસે;

उष्ण दिवनाणा, मिगावई जयउ सुहभावा ॥ ५ ॥

अर्थ:- निजदोष (भपराध) नी निंदा गर्हा करीने गुरूणीनां चरणनी सेवा करतां जेणीने शुभ भावथी केवलज्ञान उपन्यु ते मृगावती साध्वी जयवंती वर्तो ! ॥ ५ ॥

भयवं ईलाइपुत्तो, गुरुए वंसंमि जो समारुहो;  
दृष्टुण मुणिवरिंदं, सुहभावओ केवली जाओ ॥ ६ ॥

अर्थ:- मोटा वांस उपर नाचवो माटे चढ्या छतां कोइ महापुनिराजने देखी शुभ भावथी पूज्य इच्छाविपुत्रने केवलज्ञान प्रगट थ्युं. ए सदभावानेज प्रभाव समजरो. ॥ ६ ॥

कविलो अ बंभणमुणी, असोगवणिआई सज्झयारंमि;  
लाहालोहत्ति पयं, पढंतो (झायंतो) जायजाइसरो ॥ ७ ॥

अर्थ:- कविल नामने ब्राह्मण मुनि अक्षोक वाटियामा “जहा लाहो तथा लोहो: लाहा लोहो पमदुइ” ए पदनी निचारणा करतो शुभ भावथी जातिस्मरण ज्ञान पाम्यो. ॥ ७ ॥

खवग निमंतणपुव्वं, वासिअभत्तेण सुद्धभावेण;  
भंजंतो वरनाणं, संपत्तो कूरगड्डु वि (कूरगड्डुओ) ॥ ८ ॥

अर्थ:- वासित भाववढे तपस्वी साधुओने निमंत्रण करवा पूर्ण भोजन करता शुद्ध भावथी कूरगड्डुनि केवलज्ञान पाम्या. ८

पूवभवसूरिविरइअ-नाणासाअणपभाव दुम्ममेहो;  
नियनामं झायंतो, मासतुसो केवली जाओ ॥ ९ ॥

अर्थ - पूर्व भवे आचार्यणे वरेलो ज्ञाननी आशातनाना प्रभावयी बुद्धिहीन थयेला या तुम मुनि निज नामने  
ध्याना छतां ( कोइनी उपर राग के रीस न करवारुण गुरु यशरात्राए उतावेला परमार्य माये दृष्टि गाली रहे। ) घामि  
कर्मनो क्षय करी ( शुद्ध निर्मल भावयी ) केवलज्ञान पाय्या ॥ ९ ॥

हथिथिमि समारुहा, रिद्धिं दइण उसभसामिस्स;  
तख्खण सुहझाणेणं, मरुदेवी सामिणी सिद्धा ॥ १० ॥

अर्थ - मयीना रफ़र उपर आरुह थयेला मरुदेवीपाता मृगपभदेव स्वमीनी ऋद्धि-सिद्धि दखीने तरहाळ भुप  
नानयी अतकट् केवळी थइ मोक्षपद पाय्या ॥ १० ॥

पडिजागरमाणीए, जंघाबलखीण मन्निआपुत्तं;  
संपत्तकेवलाए, नमो नमो पुप्फचूलाए ॥ ११ ॥

अर्थ - जयावळ जेतु लीण थयु छे एवा अणिशायुन आचार्यनी सेवा ( उचित वैयवच ) करतां सेने केवलज्ञान  
माप्त थयु ते पुष्पचूला साध्वीने पुन पुन नमस्कार हो ! ॥ ११ ॥

पन्नरसयतावसाणं, गोअमनामेण दिन्नादिख्खाणं;



उष्णनकेवलानं, सुहृन्मावाणं नमो ताणं ॥ १२ ॥

अर्थः—गौत्तमस्वामीणं जेवने दीक्षा दीधी छे अने शुभ भाववटं केवलज्ञान उपपन्न थयुं छे एवा पदरसो तापसोने नमस्कार हो. १२

जीवरुस सरीराओ, भेअं नाउं समाहिपत्ताणं;

उष्पाडिअनाणाणं, खंदक सीसाण तेसि नमो ॥ १३ ॥

अर्थः—पापी पात्ररवटं यंत्रमां पीछाना छता जीवने शरीरथी जुठो जाणीने समाधि प्राप्त भयेला जेमने केवलज्ञान पेदा थयुं छे ते संहरत्रमूर्तिना मघळा शिरोने नमस्कार हो ! ॥ १३ ॥

सिरिवद्धमाणपाए, पूअर्थी सिंदुवारकुसुमेहिं;

भावेणं सुरलोए, दुग्गइनारि सुहं पत्ता ॥ १४ ॥

अर्थः—श्री नर्धमान स्वामीनां चरणने सिंदुवारनां फुलथी पूजाने इच्छती दुर्गना नागी शुभ भाववटे बाल करीने देवगतिमां उपजीने सुखी भइ. ॥ १४ ॥

भावेण भवणनाहं, वंदेउं दहुरोवि संचलिओ;

सरिऊण अंतराले, नियनामंको सुरो जाओ ॥ १५ ॥

अर्थः—एक देहको पण भावथी भुवनगुरु श्री नर्धमानस्वामीने याचना चाल्यो त्यां मार्गमां घोडांनी खरी नीचे क-चाइ परण पामीने निजनामंस्मित-दर्दुर्गक नामे देवना थयो. ॥ १५ ॥

विरयाविरयसहोअर, उदगस्स भरेण भरिअसरिआए;  
भणीयाअ सावियाए, दिन्नो मग्गत्ति भाववसा ॥ १६ ॥

अर्थ - विरत साधु भन्ने अविरत धावक ( राजा ) जे वने सगा भाई हुना तेमने उदेशीने भा साधु सदाय उप-  
वासी होय भने आ धावक लगाय दाम्पत्यारी होय तो अमने हे नदीदेवी ! मार्ग आउजे एम उक्त मुनिने बद्दना करवा  
उत्ता भने पाछा चल्ला मार्गमा पाणीना पूर्यी भरेली नन्ने सजोधी ते आत्रिका ( राणीओ ) ए पछे छत्ते तेमना साधा  
भावबी नदीए र मने तरतज पछे पार जवा मटे मार्ग करी आग्यो हतो. ॥ १६ ॥

सिरिचंडरुद्गरुणा, ताडिज्जंतो वि दंडघाएण;  
तक्कालं तस्सीसो, सुहल्लेसो केवली जाओ ॥ १७ ॥

अर्थ श्री बृहद्गुरुदेव ददमहारथी तादन वरातो एगो तेनो ( शा-त ) शिष्य शुभ छेद्यावत छत्तो तरकाल केउलझान पाग्यो  
जं न हु भणिओ बंधो, जीवस्स वहं वि समिइगुत्ताणं;  
भावो तथ्य पमाणं, न पमाणं कायवाचरो ॥ १८ ॥

अर्थ - समिति एसीरन साधुओने कवचित् जीउनो वथ थइ जाय छे तो एज जे तेमने निधे वथ वथो नथी सेयी  
सर्मा भावन पमाण छे एज कायव्यापार प्रमाण नथी. ॥ १८ ॥

ભાવચ્છિય પરમત્થો, ભાવો ધમ્મસ્સ સાહગો મણિઓ;  
સસ્સત્તસ્સ વિ લીઅં, ભાવચ્છિય બિંતિ જગ્ગુરુણો ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:-ભાવજ સ્વરો પરપાર્થ છે. 'મારજ ધર્મનો સાધક—મેઝવી આપનાર છે અને માત્ર નિશ્ચયને ઉત્પન્ન કરી આપનાર છે; એમ ત્રિષુવન ગુરુ થો તીર્થદરો કહે છે. ॥ ૧૯ ॥

કિંં બહુના મણિણું. તત્તં નિસુણેહ મો ! મહાસત્તા !  
મુલ્લસુહવીયમ્મો, જીવાણ સુહાવહો મ્માવો ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-ઘણું ઘણું થું ફહીપ ? હે સત્ત્વર્ધન મહાશયો ! હું તમને તત્ત્વ નિચોલરૂપ ધ્વનન કહુ છું તે તમે સાધનાપણે સાંભળો—મોક્ષ મુલના વીજરૂપ જીવોને સુલભારી માનજ છે અર્થાત્ ૪ દ્વાવાન યોગેજ જીવોમોક્ષ મુલ મેઝવી શકે છે. ॥ ૨૦ ॥

ઇય દાણસીલતવભાવણાઓ, જો કુણહ સત્તિમત્તિપરો;  
દેવિંદવિંદમહિઅં, અદ્દરા સો લહહ સિદ્ધિસુહં ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:-આ દાન શીલ તપ અને પાવનાઓને ખલ્યાત્મા શક્તિ અને શક્તિના ઉદ્ધાસ યોગે કરે છે તે મહાશય ઇંદ્રોના સમૂહ વંદે પૂજિત એવું અક્ષય મોક્ષ મુલ અલ્પકાલમાં મેઝવી શકે છે. આ કુલકર્મા જે પટે ગ્રંથકારે પોતાનું દેવેન્દ્રસૂરિ એવું નામ ગર્ભિતપણે મુઘ્ધનું જણાય છે. વક્ત મહાશયનાં અતિહિતકર વચનોને સ્વરા માવથી આદરવાં એ માપણું સ્વાસ કર્તવ્ય છે. ॥ ૨૧ ॥

# अथ अभव्य कुलकम्.

जह अभविय जीवेहिं, न फासिया एवमाइया भावा;

इंदत्तमणुत्तरसुर, सिलायनर नारयत्तं च ॥ १ ॥

अर्थ - अभव्य जीरोए आ हवे पत्ती वहेतामं आरजे ते भावो स्पर्शो नयी ते इद्राणु, अनुचरगाती देवणु, वेसठ शलाका पुरुषणु अने तव नारदणु ॥ १ ॥

केवलिंगणहरहथ्ये, पव्वजा तिथ्यवच्छरं द्वाणं;

पवयणगुरी सुरत्तं, लोगतिय देवसामित्तं ॥ २ ॥

अर्थ - बली केरली तथा मणधरना हाये दीक्षा, तीर्थगन्तु गार्पिक दान, प्रयतनी अग्निपूजक देवी तथा देव पण, लोकातिह देवणु आ देवपतिपणु न पामे ॥ २ ॥

तायत्तीससुरत्तं, परमाहम्मिय जुयलगणुअत्तं;

संभिन्नसोय तह. पुव्वधराहारयपुलायत्तं ॥ ३ ॥

अर्थ - तायत्तिशकदेवणु, पत्तं जातिना परमाशामी णु, युगलिया मनुष्यणु, बली सपित्त श्रोत ऋत्वि, पूर्वपर तद्वि, आहारकलन्धि, अने पुष्पाकलन्धिपणु पण त पामे ॥ ३ ॥

मइनाणार्ई सुलक्ष्मी, सुपत्तदाणं समाहिमरणत्तं;  
चारणदुगमहुसिप्पय, खीरांसव खीणठाणत्तं ॥ ४ ॥

अर्थ:-यतिज्ञान तथा श्रुतज्ञानादिकनी लक्ष्मी, सुपात्रदान, सपाणिपरण, विद्याचारण अने ज्ञेयाचारणनी लक्ष्मी,  
मधुसोर्पिलक्ष्मि, सिराश्रवलक्ष्मि, अक्षिणमाणसी लक्ष्मि पण न पामे ॥ ४ ॥

तिथ्थयर तिथ्थपडिमा, तणपरिभोगाइ कारणेवि पुणो;  
पुढवाइय भावंमि वि, अभवजीवेहिं नो पत्तं ॥ ५ ॥

अर्थ:-तीर्थंकर तथा तीर्थंकरनी प्रतिमाना गरीरना परिभोगादि कारणलोपण अभव्य जीवो पृथ्वीगगना पायोने न पामे. ॥ ५ ॥

चउदस रयणत्तंपि, पत्तं न पुणो विमाणसामित्तं ॥  
सम्मत्तनाणसंयम, तवाइ भावा न भावदुगे ॥ ६ ॥

अर्थ:-चौद रत्नपणुं अने वली विमाननुं स्वाभीपणुं न पामे. वली गम्यक्त ज्ञान, दर्शन, ज्ञानि, अने नचादि  
ब्रह्माभ्यंतर ए बे भाव पण न पामे. ॥ ६ ॥

अणुभवजुत्ता भत्ती, जिणाणसाहम्मियाण वच्छलं;  
नय साहेइ अभवो, संविगत्तं न सुप्पख्वं ॥ ७ ॥

તેમનું શુદ્ધપણ ન પામે ॥ ૭ ॥

જિનજનયજનણિજાયા, જિન જરૂવા જરૂવણી જુગપહાણા  
આયરિયપયાઈ દસગં, પરમતથ ગુણહુ મપ્પત્તં ॥ ૮ ॥

અર્થ - જિનેશ્વરના માતા, પિતા, સ્ત્રી, જલ, જાણી અને યુગપયાગ વગેરે ન યાચે ત્યાં માયાચીદિ દક્ષ પરનો વિનય તેમજ પરમાર્થથી અધિક ગુણગતવશુ ન પામે ॥ ૮ ॥

અણબંધહેઉસરૂવા, તતથ અહિંસા તિહા જિણુદિઠ્ઠા;  
દઘ્ઘેણ ય માવેણ ચ, દુહાવિ તેસિં ન સંપત્તા ॥ ૯ ॥

અર્થ - વલી અમલ્યનીવ અનુરુપ, તેહ અને સ્વરૂપ પરી વ્રણ મરારે થી નિર્ણયે કહેલી અહિંસા દ્રવ્ય અને માત્ર વગેરે ને મેદવી ન પામે ॥ ૯ ॥

અથ પુણ્યપાપ કુલકમ્.

છત્તીસદિનસહસ્સા, વાસસયે હોઈ આઉપરિમાણં;  
હિજ્ઞાંતં પર્ડસમયં, પિષ્છઓ ધમ્મં મિ જહ્ઞાવં ॥ ૧ ॥

મો વરસના છઠ્ઠીસ હજાર દિવસ, આયુષ્યનું એટલું વર્ગિમાણ હોય છે. તે સમયે સમયે ઓછું થતું જાય છે, અર્થ:-મો વરસના છઠ્ઠીસ હજાર દિવસ, આયુષ્યનું એટલું વર્ગિમાણ હોય છે. તે સમયે સમયે ઓછું થતું જાય છે, એમ બોલીને ધર્મના યત્ન કરવો. ॥ ૧ ॥

જઈ પોસહસહીઓ તવ, નિયમગુણેહિં ગમ્મઈ ઇગદિણં;  
તા બંધઈ દેવાડ, ઇત્તિયમિત્તાઈ પલિયાઈ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-જો કોઈ જીવ પોસહ સહિત તપ નિયમના ગુણોથી એક દિવસ ગાંઠે તો તે આગળ કહેશે તેટલા વલ્યો-વ્યનું દેવનાનું આયુષ્ય નધિ છે. ॥ ૨ ॥

સગવીસં કોડીસયા, સત્તહત્તરી કોઢિલણ્ણ સહસ્સા ય;  
સત્તસયા સત્તહત્તરિ, નવભાગા સત્તપલિયસ્સ ॥ ૩ ॥

અર્થ:-સત્તાવીસ સો ક્રોડ, સીલ્યોતેર ક્રોડ; સીલ્યોતેર લાલ્લ સીલ્યોતેર હજાર, સાતસોને સીલ્યોતેર એટલા વલ્યોપમ અને વલી એક વલ્યોપમનો સાતમો ભાગ ॥ ૩ ॥

અઠ્ઠાસીઈ સહસ્સા, વાસસયે દુન્નિલણ્ણ પહરાણં;  
એગોવિઅ જઈ પહરો, ધમ્મજુઓ તા ઇમો લાહો ॥ ૪ ॥

અર્થ:-એક સો વર્ષના બે લાલ્લ અને અઠાસી હજાર પહોર છે. તેમાંથી જો કોઈ જીવ એક વળ પહોર ધર્મયુક્ત ( પોસહટત યુક્ત ) યાય તો તેને આગળ કહેશે એટલો લાભ થાય છે. ॥ ૪ ॥

તિસયસગં ચત્તકોડિ, લખ્વા વાર્વીસ સહસ વાર્વીસા;  
દુસય દુર્વીસ દુભાગા, સુરાતવંધો ય ઇગપહેરે ॥ ૫ ॥

અર્થ - વગસો મુદતાલી ક્રોડ, શરીસ લાલ, વાર્વીસ હજાર થસો અને વાર્વીસ, ૧લી ઉપર ૫ ભાગ. ૩૫મા એક  
પોર પોતહ જનારને દેવનાનાં આપુલ્યનો વસ્ત્રો વધુ થાય છે ॥ ૫ ॥

દસ લખ્વ અસીય સહસા, મુહુત્ત સંઘાય હોઈ વાસસણ;  
જઈ સામાઈઅસહિત, ઇગોવિઅત્તા ઇમો લાહો ॥ ૬ ॥

અર્થ - મો વર્પનાં મૂર્તિ ( જે પરીણો ) દસ લાલ અને પેંસી હજાર થાય છે. એ ત્રીસ ૫ એક મૂર્તિ સામાયિક  
તદે નો તેને આગલી ગણનાં જદેને તેટલો લાભ થાય છે ॥ ૬ ॥

વાળ વચકોડીઓ, લખ્વા ગુણસહિ સહસ્ત પળવીસં;  
નવસયપળવીસ જૂઆ, સતિહા અડભાગ પલિયસ્સ ॥ ૭ ॥

અર્થ - વાળ ક્રોડ, ઓગસાલ લાલ, પર્વીસ હજાર નવસો પર્વીસ અને ઉપર એક વસ્ત્રોગણના પાંચીયા સાત ભાગ,  
૫૬૨૦ દેવગણિ આપુલ્ય જે ઘડી સાધારુ કરનાર જીવ થાય છે ॥ ૭ ॥

વાસસયે ઘડિઆણં, લખિલગર્વીસં સહસ્ત તહ સધી;



पुगानि अ धूमज्जुआ, जइ ता लाहो इमो होइ ॥ ८ ॥

अर्थ:-एक वर्षनी घड़ियो एकनीग लाख अने साठठजार थाण, तेमोनी एक घडी पण जो कीव धर्म युक्त होय तो तेने जागली गायमा कदेरो तेढलो लाभ पाय के. ॥ ८ ॥

छायालकोडी गुणती-स लख छामडी सहस्स सयनवर्ग;  
ते सडीकिंचूणा, सुराउ बंधोइ इगवाडिए ॥ ९ ॥

अर्थ:-एक घडी धर्म मरनार जीव छेतालीस क्रोड, ओगणचीस लाख, छामठ हजार, नवसो अने काँहिक ओला एवा त्रैसठ एटला पहरोपमनु आयुष्य बोधे. ॥ ९ ॥

सडी अहोरत्तेणं, घडीआओ जस्स जंति पुरिसस्स;  
नियमेणवि रहीआओ, सो दिअहओ निष्फलो तस्सा १० ॥

अर्थ:-एक दिवसनी साठना प्रमाणे जे पुरुषनी घडीओ जाय छे तेमो वृत्त नियमयी पण रहित नाय ते दिवस तेनो निष्फल जाणवो. ॥ १० ॥

चत्तारीअ कोडिसया, कोडीओ सत्तलख अडयाला;  
चालीसं च सहस्सा, वाससय हुंति ऊसासा ॥ ११ ॥

अर्थ - एरुसो कर्पना चारसोने सातकोट अठ्ठासीस लाख, बासीस हजार एट्ठा आसोभास थाय छे ॥ ११ ॥  
इक्कोवि अ ऊसासो, न य रहिओ होइ पुण्णपावेहिं;

जइ पुण्णेणं सहिओ, एगोविअ ता इमो लाहो ॥ १२ ॥

अर्थ - तेमांभी एक पण आसोभास पुण्य पाप रहिन होय नहि. परतु कोइ नीव जो एक आसोभास पुण्य सहित होय सो तने आगली गायमा कहैने तेठको छाय थाय छे ॥ १२ ॥

लख्ख दुग सहस पण चत्तं, चउसया अठ्चैव पलियाइं;  
किंचूणा चउभागा, सुराउ बंधे इगुसासे ॥ १३ ॥

अर्थ - ये लाख, बीसतासीस हजार, चारसोने आठ पत्थोपम वळी बाईक भोछा चार भाग, एट्ठ देवनाहु आ-  
युग एक आसोभास धर्म वरनारो यामे ॥ १३ ॥

एगुणवीसं लख्खा, तेसही सहस्स दुसय सत्तठीं;  
पलियाइं देवाउ, बंधइ नवकार उस्सगो ॥ १४ ॥

अर्थ - जोगणीस लाख, अंसठ हजार वसोने अटसठ पत्थोपमनु देवायु गवङ्कार गणनारो अथवा आठ आसोभास  
धर्म सेवनारो यामे ॥ १४ ॥

लखिखगसही पणती-स सहस दुसय दसपलिय देवाउ;

સંઘર્ષે અહિયં જીવો, પળવીસુસાસ ઉસ્સગો ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:-એસઠ લાલ, પંદીરા હજાર, વસો ને દશ પલ્લોપમનું દેતતાનું આયુષ્ય પત્તીસ શ્વાસોશ્વાસ અથવા એક ઓગસનો કાઝાગ કાનર જોન વાને. ॥ ૧૫ ॥

एवं पाव परायणं, हवेओ निरयाओ अस्स बंधोनि;  
इआनाउसिरिणिणकित्ति-अमि धम्मंमि उउझंमं कुणह ॥ ૧૬

અર્થ:-હે મન્ય જીવો ! પાપ કરનારાને એ પ્રયાણે નરકનો વંધ પળ હોય છે. એમ જાણીને શ્રી જીનેશ્વરે કહેલા મર્મને વિષે ડગમ કરો. ॥ ૧૬ ॥

## શ્રી ગૌતમ કુલંકં.

હુદ્ધા નરા અથ પરા હવંતિ, મૂઢા નરા કામ પરા હવંતિ,  
હુદ્ધા નરા સ્વંતિ પરા હવંતિ, મિસ્સાનરા તિન્નિવિ આયરંતિ ॥ ૧

અર્થ:-લોખી પુરુષો ધન મેલવયા તરફ હોય છે. મૂર્ખ પુરુષો કામ ભોગમાં તરફ હોય છે; તત્તના જાણ પુરુષો ક્ષમામાં તરફ હોય છે અને મિત્ર પુરુષો ધન, કામ, અને ક્ષમામાં તરફ હોય છે. ॥ ૧ ॥

તે પંડિયા જે વિરયા વિરોહે, તે સાહુણો જે સમયં ચરંતિ;

ते सत्तिणो जे न चलति धम्मं, ते बंधवा जे वसणे हवंति २

अर्थ - जे त्तिरोपणी विरम्या तेज पडिनो, जे सिद्धोत्तमी रीते चाळे तेज साधुभो; जे धर्मणी न चळे तेज सत्व रते, जे आत्ता समये भाषणा थाप तेज चांचवो कहीए ॥ २ ॥

कोहाभिभूया न सुहं लहंति, माणंसिणो सोयपरा हवंति;  
मायाविणो हुंति परंसा पेसां, लुद्धा महिच्छा नरयं उव्वंति ३

अर्थ - क्रोपणी भरेला जीवो सुल न पावे, मान राखनारा जीवो सोच करारामा तत्पर होय हे; मायावी जीवो पारहा चारु थाप, जोपणी मरा इच्छावाला जीवो नरकमा उरान थाप ॥ ३ ॥

कोहो विमं किं असयं अहिंसा, माणो अरी किं हि य-मप्पमाओ  
मायाभयं किं सरणं तु सच्चं, लोहो दुहो किं सुह-माहं तुड्ढि ४

अर्थ - (विप ते थु ? अमृत ते थु ? हित ते थु ? भय ते थु ? शरण ते थु ? दुःख ते थु ? सुल ते थु ?) क्रोप तेज विप अहिंसा तेज अमृत, मान तेज शत्रु, अपमान तेज हित, माया तेज भय, सत्य तेज शरण लोभ तेज दुःख, सत्तोप तेज सुल ॥ ४ ॥

बुद्धी अचंडं भयए विणीयं, कुद्धं कुसीलं भयए अकित्ती;  
संभिन्न चित्तं भयए अलच्छी, सच्चं द्वियंसं भयए सिरीया ५

અર્થ:-વિનયવંત સૌમ્ય પ્રણામીને બુદ્ધિ થજે, ક્રોધી અને કુઝીલિયાને અપકીર્તિ થજે, ધનચિત્તવાલાને અઠ્ઠમી થજે, સત્યમાં સ્થિત થણાને લક્ષ્મી થજે. ॥ ૫ ॥

ચયંતિ મિત્તાણિ નરં કયગધં, ચયંતિ પાવાઈં મુણિં જયંતં;  
ચયંતિ સુક્ષાણિ સરાણિ હંસા, ચણ્ડબુદ્ધિ કુવિયં મણસ્સાંદ

અર્થ:-કૃતગ્ર પુરુષને મિત્રો તજે છે, યત્નાવંત ધુનિને પાપો તજે છે, મૂઠાઈ ગણ્યા સરોવરોને હંસ પક્ષીઓ તજે છે, કોપવંત મનુષ્યને બુદ્ધિ તજે છે. ॥ ૬ ॥

અરોઈં અત્થં કહીંણ વિલાવો, અસંપહારે કહીંણ વિલાવો;  
વિચ્છિન્નચિત્તો કહીંણ વિલાવો, બહુકુસીસે કહીંણ વિલાવો

અર્થ:-અરુચીવાલાને અર્થની વાત કહેવી, તે વિકાપ તુલ્ય જાણી. અનિશ્ચિત અર્થ કરેતો, તે વિકાપ તુલ્ય જાણો. ન્યાસિત ચિત્તવાલાને જે કરેતું તે વિકાપ તુલ્ય જાણવું. કુશ્મિન્નને ઘણું કરેતું તે વિકાપ તુલ્ય જાણવું. ॥ ૭ ॥

દુઘાહિવા દંડ પરા હવંતિ, વિજ્ઞાહરા મંત પરા હવંતિ;  
મુલ્લવા નરા કોવ પરા હવંતિ, સુસાહુણો તત્ત પરા હવંતિ ॥ ૮

અર્થ:-દુઘ્ન રામાઓ દંડવામાં તત્પર હોય છે. વિદ્યાવતે મંત્ર સાધવામાં તત્પર હોય છે. મૂર્ખ પુરુષો કોવ કરવામાં તત્પર હોય છે. હતપ સાધુઓ તત્ત અર્થાત્ પરંપાર્થમાં તત્પર હોય છે. ॥ ૮ ॥

સોહા ભવે ઉગ્ગતવસ્સ ચંતી, સમાહિજોગોપસમસ્સ સોહા;  
નાણં સુદ્ધાણં ચરણસ્સ સોહા, સીસસ્સ સોહા વિણેપવિત્તી;

અર્થ - ઉગ્ગ તપસ્યાચરણ સમાધી સોહા; પામે જે સમાધિયોગ છે, તેમ ઉગ્ગપત્તી સોહા છે. જ્ઞાન અને શુષ્ક ધ્યાન તેજ વારિવત્તી સોહા છે વિનયમાં પ્રવૃત્તિ કરાવી, તેજ સ્વિધ્યની સોહા છે ॥ ૯ ॥

અભસણો સોહં વંમયારી, અકિંચણો સોહં દિલ્લખધારી;  
બુદ્ધિજુઓ સોહં રાયમંતી, લજ્જાજુઓ સોહં એગપત્તિ;

અર્થ - અભસવારી આશ્રુણ વિના પણ સોમે છે, દિસાધારી અકિંચનણે સોમે છે. રાજાનો મત્રો બુદ્ધિયુક્ત હોય તો સોમે છે કહના યુક્ત પતિવ્રતા સી સોમે છે ॥ ૧૦ ॥

અપ્પા અરીહોં અણવહિઅસ્સ, અપ્પા જસોસીલમઓ નરસ્સ;  
અપ્પા દુરપ્પા અણવહિયસ્સ, અપ્પા જિઅપ્પા સરણં ગઈં ચ;

અર્થ - અનવસ્થિત ચિત્તવાલાને પોતાનો જ આત્મા વેરી હોય શીઘ્રવત પુરુષનો આત્મા સર્વ ઉદ્ધાણે જણ પામે અનવસ્થિત ચિત્તવાલાને પોતાનો જ આત્મા દુરાત્મા માણતો હ્યારે આત્મા દ્વિધ્યોને જોતી યનને વણ કરે, ત્યારે જોતાંના સમારથી ન્હોતા માળીઓને આશ્રય થાય, ॥ ૧૧ ॥

ન ધમ્મકજ્ઞા પરમત્થિ કજ્ઞં, ન પાણિહિંસા પરમં અકજ્ઞં;

नप्रेमरागा परमत्थिबंधो, न बोहि लाभा परमत्थि लाभो १२

अर्थ:-धर्मकार्यो समान उत्कृष्ट कार्य नथी. जीवहिंसा समान उत्कृष्ट अकार्य नथी. प्रेमराग समान उत्कृष्ट बंधन नथी. बोधि लाभ समान उत्कृष्ट लाभ नथी. ॥ १२ ॥

नसेवियद्वा पमया परक्का, न सेवियद्वा पुरिसा अविज्जा;

नसेवियद्वा अहिमानिहीणा, न सेवियद्वा पिसुणामणस्सा १३

अर्थ:-डाढा पुरुषे पारकी स्त्री न सेववी. विद्या रहित पुरुषोने न सेवावा. अपिपानी तथा नीच पुरुषोने न सेववा. चाडिया पुरुषोने न सेववा. ॥ १३ ॥

जे धम्मिमया ते खलु सेवियद्वा, जे पंडिया ते खलु पच्छियद्वा;

जे साहुणो ते अभिवंदियद्वा, जे निम्ममा ते पडिला भियद्वा १४

अर्थ:-जे पुरुषो धर्मवंत होय, ते पुरुषो निश्चे सेववा. जे पुरुषो पंडित होय, ते पुरुषो निश्चे पूजवा योग्य जानवा. जे साधु मृतिराज छे, ते सर्व प्रकारे भद्रवा योग्य जानवा. जे साधुओ निर्मम होय ते साधु निराजोने अशनादिक बहोराजता १४।

पुत्ता य सीसाय समं विभत्ता, रिंसी य देवाय समं विभत्ता;

मुख्वाति रिंखाय समं विभत्ता, मुआ दरिदाय समं विभत्ता ॥

અર્થ -દાદા પુરુષે પુત્રો અને સ્ત્રિયો, ૯ વેડ સરસા જાળવા ઋણી અને દેવો ૯ વેડ સરસા જાળવા મૂર્તિ  
 અને તિર્થેવો ૯ વેડ સરસા જાળવા મરણ પામેલા અને દરિદ્રિ ૯ વેડ સરસા જાળવા ॥ ૧૫ ॥

સદ્વા કલાધમ્મકલા જિણાઈ, સદ્વા કહાધમ્મકહાજિણાઈ;  
 સદ્વં બલં ધમ્મબલં જિણાઈ, સદ્વં સુહં ધમ્મસુહં જિણાઈ ॥ ૧૬ ॥

અર્થ -સર્વ કલાઓને ધર્મની કલા જીતનારી જાળવી સર્વ કથાઓને ધર્મની કથા જીતનારી જાળવી, સર્વ બલને  
 ધર્મનું બલ જીતનાર જાણુ, સર્વ પ્રકારના સુલને ધર્મનું સુલ જીતનાર જાણુ ॥ ૧૬ ॥

જૂણ પસત્તસ્સ ધનસ્સ નાસો, મંસં પસત્તસ્સ દયાઈ નાસો;  
 મર્જ્જં પસત્તસ્સ જસસ્સ નાસો, વેસા પસત્તસ્સ કુલસ્સ નાસો ॥ ૧૭ ॥

અર્થ -જે માણી જૂવડુ રમવામાં આસક્ત હોય, તે માણીને ધનનો નાશ થાય જે માણી માંસમાં આસક્ત હોય, તે  
 માણીને દયાનો નાશ થાય જે માણી મરિદામાં આસક્ત હોય, તે માણીનો જશ નાશ પામે જે માણી વેશ્યામાં આસક્ત  
 હોય; તે માણીના કુલનો નાશ થાય. ॥ ૧૭ ॥

હિંસા પસત્તસ્સુધમ્મ નાસો, ચોરી પસત્તસ્સ સરીર નાસો;  
 તહો પરત્થિસુ પસત્તયસ્સ, સદ્વસ્સ નાસો અહમા ગઈયા ॥ ૧૮ ॥

અર્થ -જે માણી જીવહિંસામાં આસક્ત હોય, તે માણીના ધન્ધા ધર્મનો નાશ થાય. જે માણી ચોરીમાં આસક્ત હોય  
 તે માણીના શરીરનો નાશ થાય તમજ જે માણી પરસ્ત્રીમાં આસક્ત હોય તે માણીના સર્વ દ્રવ્યનો અથવા સર્વ ઘુણનો નાશ



ધાવ; પટલુંજ નહિ પાંતું અથમગતિ પળ પામે. ॥ ૧૮ ॥

ધ્યાનં દરિદ્રસ્સ પહુસ્સ સ્ખંતિ, ઇચ્છા નિરોહોય સુહોદયસ્સ;  
તારુણ્ણે દ્વિદિય નિગમહોય, ચત્તારિ એઆણિ સુદુક્કરાણિ ૧૯

અર્થ:-દરિદ્ર અવસ્થામાં દાન દેવું તે દુષ્કર. મધુત્વળામાં સમા રાત્રી તે દુષ્કર. સુલોચિન માળીને ઇચ્છાનો રોધ કરવો તે દુષ્કર, તરુણવસ્થામાં દ્વિદિયનો નિગ્રહ કરવો તે દુષ્કર છે. ॥ ૧૯ ॥

રોધ કરવો તે દુષ્કર, તરુણવસ્થામાં દ્વિદિયનો નિગ્રહ કરવો તે દુષ્કર છે. ॥ ૧૯ ॥  
અસાસયં જીવિય-માહુ લોએ. ધમ્મં ચરે સાહુ જિણોવઈઠ્ઠં;  
ધમ્મોય તાણં સરણં ગઈય, ધમ્મં નિસેવિત્તુ સુહં લહંતિ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:-લોકમાં જીવિતવ્યને આશાસ્વત કહું છે. ત્રિનેશ્વર મહારાજ અને સાધુ મુનિરાજના ઉપદેશોના ધર્મમાં મહા-ર્થો. ૧. ધર્મ પ્રાણ સ્મરણભૂત અને રુદીગતિને આપનારો છે. ૨. ધર્મને જે માણી સેવે છે, તે માણી આશ્વત સુલને પામે છે. ॥ ૨૦ ॥

શ્રી આત્માવબોધ કુલકં.

ધમ્મપ્પહારમણિજ્ઞે પણમિત્તુ જિણે મહિંદ નમણિજ્ઞે;  
અપ્પાવબોહકુલયં વુચ્છં ભવદુહકયપલયં ॥ ૧ ॥

માર્થ -આત્મ પ્રધારદે રમણીય અને મોદોદોલદે નમનીય પ્રથા જિનેદ્રાને પ્રભાગ કરી યશદુ સ્વનો પ્રજ્ઞપ કરનાર આ આત્માવરોષ ( અનુપ્રવ ) કુલકુ કરીસ ॥ ૧ ॥

અત્તાવગમો નજ્જઈ સયમેવ ગુણેહિં કિં બહુ ભણસિ;  
સૂરુદઓ લિખિજ્જઈ પહાઈ ન ઉ સવહનિવેહેણં ॥ ૨ ॥

પ્રર્થ -જેમ સૂર્યચંદ્ર સૂર્યની પ્રભાગી પ્રજાવ છે, પ્રથા સિવાય સોગન સ્વાચારી પણ તે જણાનો નથી, તેમ આત્મ વાચ આત્મ ગુણોવદેત્ર વોતાની મેલે જગાર આવે છે ૬૨દુ આત્મગુણ વિના સહચારી સોગન સ્વાચારી આત્મવોષ થનો નથી માટે વધારે જ્ઞા માને લોછે છે ૧ ॥ ૨ ॥

દમ સમ સમત્ત મિત્તી સંવેઅ વિવેઅ તિવ્વેઅ નિવ્વેઆ;

एए पगूअप्पा-वबोहवीअस्स अंकुरा ॥ ३ ॥

પ્રર્થ -ઈદ્રિગ દમત, મનોવિકાર શુષન, સમ્યક્ત્વ, મૈત્રી, સવેગ, અનેતીત્ર નિર્વેદ એ સર્વે આત્મવોષરૂપી વીજના અકુરાછે ॥ ૩ ॥

जो जाणइ अप्पाणं, अप्पाणं सो सुहाणं नहु कामी;  
पत्तम्मि कप्परुक्खे, रुक्खे किं पथ्थणा असणे ॥ ४ ॥

પ્રર્થ -જે આત્માને જાણે છે, તેઓ ( સયોગ વિયોગ ધર્મવાર્તા સમારના ) અલ્પ સુલ્લોના કામી નથી હોતા. જેને વલ્લપ્થ માત્ર થયુ હોય તે અસન વૃત્તની માર્થના કરે ॥ ૪ ॥

निअविन्नाणे निरया, निरयाइ दुहं लहंति न कयावि;  
जो होइ मग्गलगो कहं सो निवडेइ कुंम्मि ॥ ५ ॥

अर्थ:-आत्मविज्ञानार्थ निरंतर रक्त एवो जीव नरक, निर्गुण, मनुष्य अने देवताना दुःखो कदापि पण पापनो नही. कारण के जे आत्मविज्ञानरूपी-स्वसेवेदनरूपी सी गो सडरूप जाय छे, ते जीव ( नरकादि जेपां छे, एवा संसार-रूपी ) कूवामां कैम पडे ? ॥ ६ ॥

तेसिं दूरे सिद्धी रिद्धी रणरणयकारणं तेसिं;  
तेसिमपुण्णा आसा जेसिं अप्पा न विन्नाओ ॥ ६ ॥

अर्थ:-जेणे आत्मा जाण्यो नथी, तेनी आशा अपूर्ण रहे छे, तेने लीये सिद्धि तेनाथी दूर रहे छे अने लक्ष्मी तेने दुःखनुं कारण थाय छे? ॥ ६ ॥

ता दुत्तरो (र) भवजलही ता दुज्जेओ महालओ मोहो;  
ता अइविसमो लोहो जा जाओ न (नो) निओबोहो ॥ ७ ॥

अर्थ:-भवसमुद्र दुस्तर त्यां सुधीज छे के ज्यां सुधी महा विस्तारवालो मोह दुर्जय छे, अने लोभ पण त्यां सुधीन विपम छे के ज्यां सुधी आत्मबोध नथी गयो. ॥ ७ ॥

जेण सुर अ(रा)सुरनाहा हहा अणाहुइ वाहिया सोवि;

અજ્ઞાપ્યજ્ઞાણજલણે પયાઈ પયેગત્તણં કામો ॥ ૮ ॥

અર્થ -આહા ! જેને સુરેદ્રોને અને અસુરેદ્રોને અનાયની પેઠે પીઠિત કર્યો છે, તે પ્રવલ કામ પળ અધ્યાત્મ દયાન ની અગ્નિમાં પતતી આની પેઠે મત્સ્ય થઈ જાય છે. ॥ ૮ ॥

જંબદ્ધંપિનચિદ્દૃઢ,વારિજ્જંતંવિસદ્દૃઢઅસેસા(તપિપસરદ્દઅસેસે)  
જ્ઞાણબલેણં તંપિહુ સયમેવ વિલિજ્જઈ ચિત્તં ॥ ૯ ॥

અર્થ -જે વાંચ્યા છતાં પણ એક સ્થાને રહેતું નથી, વાર્યો છતાં પણ વારે વાણુપ કર્યો કરે છે; તેવું દુર્જય-પાવણ મત્સ્ય પળ આત્મ દયાનના વલવેઢે પોતાની મેઝલ જાંત યાય છે ॥ ૯ ॥

બહિરંતરંગમેયા વિવિહા વાહી ન દિંતિ તસ્સ દુહં;

ગુરુવયણાઓ જ્ઞેણં સુહજ્ઞાણ રસાયણં પત્તં ॥ ૧૦ ॥

અર્થ -જેણે સદ્ગુરુના વચનથી અપદેશાયેલું શુદ્ધ ધ્યાનસ્પર્શી રસાયણ માત્ર કર્યું છે, તેને બહિરંગ ( રાગાદિ ) અને અંતરંગ ( કામક્રોધાદિ ) વિવિધ પ્રકારની વ્યાધિઓ દુઃખ આપી શકતી નથી ॥ ૧૦ ॥

જિઅમપ્પચિંતણપરં ન કોઈ પીઢેઈ અહવ પીઢેઈ;

તા તસ્સ નત્થિ દુક્ખં રિણમુક્ખં મન્નમાણસ્સ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ -જે જીવ આત્મ ચિંતનમાં તસ્પર થયેલ હોય, તેને કોઈ પીઠા નથી કરતું, અથવા પીઠા કરે તોપણ દુઃખ

નથી થઈ, કારણ કે તે દુઃખોથી પોતાને પણ મુક્ત થયેલો માને છે. ॥ ૧૧ ॥

દુઃખસ્વાણસ્વાણીસ્વલુરાગદેસા, તેહંતિચિત્તામિચલાચલામિ;  
અજ્ઞાપ્યજોગેણ ચાદૃશચિત્તં, ચલત્તમાલાણિઅકુહ્નરુદ્ધ ૧૨

અર્થ:-સ્વસ્વર રાગદ્વેષ એ દુઃખોની સ્વાણો છે. તેની ઉત્પત્તિ ચિત્તની ચલાયમાન અવસ્થામાં થાય છે. જેમ સ્પંધે વધેલો હાથી (જવા આવવાના) ચપલપણનો ત્યાગ કરેછે; તેમ અજ્ઞાત્ય યોગથી ચિત્ત ચપલતાનો ત્યાગ કરે છે. ॥ ૧૨ ॥

વધેલો હાથી (જવા આવવાના) ચપલપણનો ત્યાગ કરેછે; તેમ અજ્ઞાત્ય યોગથી ચિત્ત ચપલતાનો ત્યાગ કરે છે. ॥ ૧૨ ॥

એસો મિત્તમમિત્તં એસો સગ્ગો તહેવ નરઓ અ;  
એસો રાયા રંકો અપ્પા તુહો અતુહો વા ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:-આત્મા તુટમાન થયો તો મિત્ર છે, સ્વર્ગ છે, અને રાજા પણ છે, અને જો અનુદ્યમાન થયો તો શત્રુ છે, નરક છે, તેમજ રંક પણ છે. આમ આત્માની ઉત્તમ યા અધમ સ્થિતિથીજ ઉત્તમ યા અધમ પરિણામ આવે છે. ॥ ૧૩ ॥

નરક છે, તેમજ રંક પણ છે. આમ આત્માની ઉત્તમ યા અધમ સ્થિતિથીજ ઉત્તમ યા અધમ પરિણામ આવે છે. ॥ ૧૩ ॥

લહ્દા સુરનરરિદ્ધિ વિસયા વિ સયા નિસેવિઆણેણ;  
પુણ સંતોસેણ વિણા કિં કથ વિ નિબ્બુદ્ધ જાયા ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:-આ જીવે દેવોની અને મનુષ્યોની તદ્દિ પળ મેલ્લી, અને સદા વિપયો પણ વારંવાર સેવ્યા, તથાપિ સંતોષ વિના કોઈ પણ ઠેકાણે જરા પણ જીવને શાંતિ થઈ નહિ. ॥ ૧૪ ॥

જીવ! મયં ચિઅ નિમ્મિઅ-તણુધણરમણીકુટુંબનેહેણં;

મેહેણ વ ઢિણનાહો છાઇજ્ઞસિં તેઅવંતો વિ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ -જેમ તેજવાન સૂર્ય પળ મેઘવંદે આઝાદિત થાય છે, તેમ મેં જીવ, તુ લોકાલોક પ્રકાશક એવો જ્ઞાન પ્રકાશ કરી તેજવાન છે, છતાં પોતાની મેલેજ ઉત્પન્ન કરેલા -નિર્મેલા સ્ત્રી, ધન, સ્ત્રી કુટુંબના સ્નેહથી આઝાદિત થાય છે.

જં વાહિવાલવેસાનરાણ તુહ વેરિઆણ સાહીળે;

દેહે તત્થ મમત્તં જિઅ! કુળમાણો વિ કિં લહસિ? ॥ ૧૬ ॥

અર્થ -આ દેહ, બ્યાધિ બ્યાલ-સર્પાદિ અને અગ્નિ વગેરે તારા ( વાળાંતરગ ) સદુદ્ધોને સ્વાધીન છે. તે દેહ ઉપર મમત્વ કરવાથી તને થુ ફાપદો થાય છે ? ॥ ૧૬ ॥

વરમત્તપાણ્ણહાણ ય સિંગારવિલેવળેહિં પુહો વિ;

નિઅપહુળો વિહંડંતો સુણણ વિ ન સરિસો દેહો ॥ ૧૭ ॥

અર્થ -ઉત્તમ ધોજન, પાન, સ્નાન, શુગાર, હેવનાદિથી યોગ્ય ( પુષ્ટિ ) કર્યો છતાં, પોતાના માલિકને છોડી જનાર શ્વાનના સરલો પળ ગુણ તેમાં નથી ॥ ૧૭ ॥

કઢાઇ કહુઅ બહુહા જં ઘળમાવજ્ઞિઅં તણુ જીવ!

કઢાઇ તુજ્ઞ દાઉં તં અંતે ગહિઅમન્નેહિં ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:--હે જીવ ! બહુ બહુ પ્રકારે અળગતાં કણો સહન કરી તેં જે ધન ઉપાર્જન કર્યું તે ધને તને તો કણજ આપ્યું અને મૃત્યુનાદ તેને વીજાણ પ્રદાન કર્યું. ॥ ૧૮ ॥

જહ જહ અન્નાણવસા ધણધન્નપરિગહં બહું કુણસિ;  
તહ તહ લહું નિમજ્જાસિ ભવે ભવે મારિઅતરિ ચ્વ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:--હે જીવ ! જેમ જેમ તું અજ્ઞાન દશાથી ધનધાન્યાદિ પરિગ્રહ ઘણો ફકલો કરે છે, તેમ તેમ પ્રમાણથી અધિક આર ભરેલા નાત્રની માફક તું તરતજ ધવોધર્મા હુડે છે. ॥ ૧૯ ॥

જા સુવિણે વિ હુ દિઠી હરેહ દેહીણ દેહસચ્ચસ્સં;  
સા નારી મારી ઇવ ચયસુ તુહ દુબલત્તેણં ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:--માનસિક દુર્વલ્પણાથી સ્વપ્ન વિષે દેહના માત્રથી પણ જે સ્ત્રી મનુષ્યના દેહનું સર્વસ્વ હરી છે છે, તે સ્ત્રીને સુન કરનારી જાણી ( રોગ વિશેષરૂપ જાણી ) તું તેનો ત્યાગ કર. ॥ ૨૦ ॥

અહિલસસિ ચિત્તસુદ્ધિં રજ્જાસિ મહિલાસુ અહહ મૂઠત્તં;  
નીલીમિલિણ વત્થંમિ ધવલિમા કિં ચિરં ઠાઈ ॥ ૨૧ ॥

અર્થ:--મન શુદ્ધિની અધિભાષા રાખે છે અને સ્ત્રીઓ વિષે આસક્ત થાય છે. અશ ! શું તાં મૂઠ-પણું ! ગલીની સાથે મેલેલા વસ્ત્રમાં ધોળાશ કેટલો નાનકડો ? ॥ ૨૧ ॥

મોહેણં ભવદુરિણું બંધિઅ સ્વિત્તોસિ નેહનિગડેહિં;  
 બંધવમિસેણ મુઘ્ઘા પાહરિઆ તેસુ કો રાઓ ? ॥ ૨૨ ॥

અર્થ મોહ રાજાએ તને સ્નેહ રૂપી વેડીઓથી બંધી સસારરૂપ ચીંજીનામાં નાંખ્યો છે. આ વધુ ઓના (માતાપિતા, સગા સવધી વગેરેના) બચાનાથી (નાશી ન જાય માટે) પહેરેગીર યુદ્ધના છે. માટે સસારમાં પૂરી રાત્રનાર તે બંધિવાદિપર કો રાગ કરવો ?

ધમ્મો જણઓ કરુણા માયા માયા વિવેગનામેણં;  
 સ્વંતિ પિઆ સપ્પત્તો ગુણો કુટુંબં ઇમં કુણસુ ॥ ૨૩ ॥

અર્થ 'ધર્મ' એજ પિતા, કરુણા તેજ માતા, વિવેક નામનો ધ્રાતા, સગા એ મિત્ર સ્ત્રી, અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિ ગુણરૂપ ઉત્તમ ધુન્નોને તુ તારા અતરંગ કુટુંબ બનાવ ॥ ૨૩ ॥

અહપાલિઆહ પગહિત્થિઆહ જં મામિઓસિ બંધેડં;  
 સંતે ત્રિ પુરિસકારે ન લજ્જસે જીવિ! તેણંપિ ॥ ૨૪ ॥

અર્થ ~ હે જીવ ! તારામાં પુરુષાકાર ( પુરુષાર્થ ) હોવા છતાં પણ અતિ પાલન કરેલો યૌવની કર્મ પ્રકૃતિરૂપ સ્ત્રીઓએ તને બંધી ચાર ગતિમાં પરિવ્રજા કરાવ્યો, તેથી તને ( રત્ની ) પણ થુ લજ્જા નથી આવતી ? ॥ ૨૪ ॥

સયમેવ કુણસિ કમ્મં તેણ ય વાહિજ્જસિ તુમં ચેવ;



રે જીવે! અપ્પવેરિઅ અન્નસ્સ ચ હેસિ કિં દોસં ॥ ૨૫ ॥

અર્થ:-તું પોતેજ કર્મ કરે છે અને તેનાથીજ નિશ્ચય ચારે ગતિમાં પરિભ્રમણ કરે છે. તે છતાં હે આત્મવૈરી જીવ ! તું વીજાને ( કર્મને ) શા માટે દોષ આપે છે ? ॥ ૨૫ ॥

તં કુળસિ તં ચ જંપસિ તં ચિંતસિ જેણ પહાસિ વસળોહિ;  
 ણયં સગિહરહસ્સં ન સક્કિમો કહિત મન્નસ્સ ॥ ૨૬ ॥

અર્થ:-હે આત્મન્ ! તું તેવાં કામ કરે છે, તેવા શબ્દ બોલે છે અને તેવા વિચાર કરે છે, કે જેથી દુઃખના સમુદ્દર્શન બદ પડે છે. આ પોતાના ઘરની છૂબી વાત વીજાને કહેવાને હું શક્તિમાન્ નથી, અર્થાત્ ઘરની ગુપ્ત વાત વીજે હું થું કહું ? ( પણ સમતા પોતાના પતિને કહે છે. ) ॥ ૨૬ ॥

પંચંદિયપરા ચોરા મળજુવરન્નો મિલિત્તુ પાવસ્સ;  
 નિઅનિઅઅત્થેનિરતા મૂલહિદ્ધિ તુજ્ઞ હુપંતિ ॥ ૨૭ ॥

અર્થ:-હે આત્મન્ ! પોતપોતાના વિષયમાં આસક્ત આ પાંચ ઇન્દ્રિયરૂપ મહાન્ ચોર, પાપી મનરૂપ યુવરાજની સાથે મળી તારી ( જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિ ) મૂલ સ્થિતિને અર્થાત્ તારા આત્મગુણ રૂપ મૂલ ધનને હંદી છે છે. ॥ ૨૭ ॥

હાણિઓ વિવેગમંતી ભિન્નં ચડરંગધમ્મચક્કંપિ;  
 મુઠ્ઠં નાણાદ્ધણં તુમંપિ છૂઠો કુગહકૂવે ॥ ૨૮ ॥

અર્થ -એઓએ આ વિવેકરૂપી ધત્રીને હળી નાલ્યો, ઘતુરંગ ધર્મચક્રને - (મનુષ્યજન્મ, ધર્મશ્રવણ, શ્રદ્ધા સમયવીર્યવને) પણ એદી નારયુ, જ્ઞાનાદિ ઘનને લટક્યુ અને તને પણ દુર્ગતિ કૂપમાં નાલ્યો ॥ ૨૮ ॥

**इतिअ कालं हुंतो पमायनिदाइगलियचेअन्नो;**

**जइ जग्गिओसि संपइ गुरूवयणा ता न वेएसि ॥ २९ ॥**

અર્થ -ખાટલા કાલ ધુધી તુ મમાદરૂપ નિદ્રાએ કરી મલિત ચેતનવાલો થઈ ગયો હતો, પરંતુ હવે જો, તુ જાગૃત થયો છે, તો ગુરુના વચનોથી તારુ સ્વરૂપ તુ કેમ જાગતો નથી ? ॥ ૨૯ ॥

**लोगपमाणोसि तुमं नाणमओ णंतवीरिओसि तुमं;**

**निय रज्जिठिइं चिंतसु धम्मज्झाणासणासीणो ॥ ૩૦ ॥**

અર્થ -હે ખાતમા ! તુ હોક પ્રમાણ છે-જ્ઞાનમય છે, અતત વીર્યવાન છે, ધર્મસ્થાનરૂપી આસનપર બેસી તારી આત્મ રાજ્ય સ્થિતિ કેવી છે તેનો વિચાર તો કર ॥ ૩૦ ॥

**को व मणो जुवरायाको, वारायाइ (रज्जपब्भंसो) रजापझंसो;**

**जइ जग्गिओसि संपइ परमेसर पइस चेअन्नो (चेअन्न)॥ ૩૧ ॥**

અર્થ -જો હમણાં તુ જાગૃતજ થયો છે તો તુ ( તારા ચેતનમાં ) પોતેજ પરમેશ્વર છે, અને તેમ છે તો પછી અવ માનિત મનરૂપી યુવરાજના અને ચોરરૂપી રાજાના શા માર છે, અને તને હવે રાડયથી કોણ અટકાવે ? ॥ ૩૧ ॥

નાળમઓ વિ જહો વિ વ પહૂ વિ ચોરુ દ્વ જત્થ જાઓ સિ;  
ભવદુગ્ગમિ કિં તથ્થ વસસિ સાહીણ સિવનયરે ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:-જ્ઞાનપય છતાં જહ જેવો કાં થઈ ગયો છે ? વહી ધળી હોવા છતાં ચોર જેવો કાં વની ગયો છે ? જે ગ્વ દુર્ગમમાં (સંસારરૂપી, દુઃસ્વે પ્રવેશાય એવા કેદવાનામાં) મોક્ષનગર (સુસ્વે) સ્વાધિનમાં હોવા છતાં કેમ વશી રહ્યો છે? ૩૨

જથ્થ કસાયા ચોરા મહાવયા સાવયા સયા ઘોરા;  
રોગા દુઢ્ઠભઅંગા આસા સરિઆ ઘણતરંગા ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:- ( ભવરૂપ દુર્ગમ શૈલ-પર્વત કેવો છે અને તેને લીલા માત્રમાં કેમ ભેદાય તે કહે છે. ) જ્યાં ચોરો જેવા ધાર કષાય છે, મહા ભયંકર હિંસક માણી જેવી સદા આપદાઓ વસે છે ત્યાં દુષ્ટ સર્પો જેવા રોગો આવી રહેલા છે અને ઘણા તરંગોવાળી નદી જેવી આશા છે, ॥ ૩૩ ॥

ચિંતાહુવી સકઠા બહુલતમા સુંદરી દરી દિઠા;  
સ્વાળી ગઈ અનેઆ સિહરાઈ અહમયમેઆ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:-લાકઠા સહિત અટવી જેવી ચિંતા છે અને જ્યાં ઘણાજ અંધકારવાળી ગુહાના જેવી સ્ત્રી દેસાય છે, અનેક સ્ત્રીનો હોય પૃથ્વી ધાર ગતિયો છે, અને જેના આઠ ભેદ છે ત્યાં મદનાં જ્યાં સિત્તરો છે, ॥ ૩૪ ॥

રયણિઅરો મિચ્છત્તં મળદુક્કહઓ સિલાતલ મમત્તં;

તં મિંદસુ ભવસેલં દ્રાણાસાંણેના જિઅ સહેલં ॥ ૩૫ ॥

અર્થ -જ્યાં રાક્ષસ જેવું મિથ્યાત્વ રહે છે, અને જ્યાં મનના પાપથી ઉત્પન્ન થયેલ મમાત્મકત્વી શિલા છે, તે સમારક્ષતી કઠિણ-દુર્ગમ પર્વતને ધ્યાનરૂપી વજ્રવઢે છીલામાનમાં હે જીવ ! તુ મેદીનાંલ ॥ ૩૫ ॥

જત્થત્થિ આયનાણં નાણંવિ(વિર)યાણ સિદ્ધસુહયંતં;  
સેસં વહું વિ અહિયં જાણસુ આજીવિઆમિત્તં ॥ ૩૬ ॥

અર્થ -જ્યાં આત્મજ્ઞાન છે, ત્યાં નિશ્ચયજ્ઞાન છે, અને સિદ્ધ સુલભે આપનારુ પણ તેમ જ્ઞાન છે વીણુ ઘણુ પણ કાંતો અહિત કરે છે, અને કાંતો આજીવિકા માત્ર છે એમ જાણ ॥ ૩૬ ॥

સુવહુ અહિઅં જહ જહ તહ તહ ગથ્થેણ પૂરિઅં ચિત્તં;  
હિઅઅપ્પબોહરહિઅસ્સ ઓસહાટુ ડહિઓ વાહી ॥ ૩૭ ॥

અર્થ -જેમ જેમ અધિક મળાયુ, તેમ તેમ ગર્ભથી ચિત્ત અધિક પુરાયુ અને હૃદય-આત્મ વોધ વગરનાને એ વહુ મળતરુત્તવી ઔપધર્મથી રોગ ઉત્પન્ન થયો ॥ ૩૭ ॥

અપ્પાણમબોહંતા પરં વિવોહંતિ કેદ્દ તેવિ જહા;  
મળ પરિયણંમિ છુહિએ સત્તાગારેણકિં કલ્લં ॥ ૩૮ ॥

અર્થ:-આત્માને બોધ કર્યાનગર કેટલાક વીજાને વિશેષ બોધ કરવા જાય છે, તેઓ પણ સ્વેચ્છા જાડ (મૂર્ખ) છે. એક વાણ પોતાનો પરિવાર ખૂલ્યો છે, છતાં તેઓને દાનશાળા માંડવાનું થું પ્રયોજન છે તે તું કહે ? ॥ ૩૮ ॥

બોહંતિ પરં કિંવા મુનંતિ કાલં ચરા (નરા) પઠંતિ સુઅં;  
ઠાણ મુઅંતિ સયાવિ હુ વિણાય બોહં પુણ ન સિદ્ધી ॥ ૩૯ ॥

અર્થ:-વીજાને બોધ આપે છે, હ્યોતિય વગેરેથી કાલનું સ્વરૂપ જાણે છે, મુત્ર જાણે છે, વલી સદા પોતાનું સ્થાન (ઘરવાર, દેશ) છોડે છે, છતાં તેઓને આત્મજ્ઞાન ન હોવાથી સિદ્ધિ તો નથી જ. ॥ ૩૯ ॥

અવરો ન નિંદિઅવો પસંસિઅવો કયા વિ ન હુ અપ્પા;  
સમભાવો કાયવો બોહસ્સ રહસ્સમિણમેવ ॥ ૪૦ ॥

અર્થ:-પરની નિંદા ન કરવી. કોઈ વલતે પણ પોતાની પ્રશંસા ન કરવી અને સમભાવ રાખવો. ખાજ (આત્મ)બોધનું રહસ્ય છે. ૪૦

પરસવિચ્છત્તં મંજસુ રંજસુ અપ્પાણ મપ્પણા ચેવ;  
વજ્જસુ વિ(વિહ)કહાઓ જહ્ ઇચ્છસિ અપ્પવિન્નાણં ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:-જો તને આત્મવિજ્ઞાનની (આત્માના અનુભવની) ઇચ્છા હોય તો વીજાના સાક્ષીપણાને છોડી દે, આત્માને આત્મા વહેબ રાત્રી કર, વિકયા મૂકી દે. ॥ ૪૧ ॥

તં મળસુ ગણસુ વાયસુ જ્ઞાયસુ ઉવહસસુ આયરેસુ જિઆ;

खणमित्तमपि विअक्खण, आयारामे रमसि जेणं॥४२॥

अर्थ:-हे जीव ! ते भण, ते गण, ते नाँव, तेजु ध्यान घर, ते उपदेश, ते आचर, सण मात्र पण जो, के जेयी हे निचक्षण तु आत्तरूपी बागर्मा रमे. ॥ ४२ ॥

इय ज्ञाणिऊण तत्तं गुरूवईढं परं कुण पयत्तं;

लुहिउण केवलसिरिं जेणं जयसेहरो होसि ॥ ४३ ॥

अर्थ -आ प्रकारे गुरुश्रीए उपदेशेला तत्त्वने ज्ञाणीने प्रयत्न कर, के जेयी केवल श्री [ केवल ज्ञान ] पापीने जयशेखर [ आठ कर्मनो जय करनारो ] यइअ ॥ ४३ ॥ इति ॥

अथ जीवानुशास्ति कुलकम्.

रे जीव ! किं न बुज्झसि चउगइसंसारसायरे घोरे;  
भमिओ अणंतकालं अरहट्टघडि व जलमज्झे ॥ १ ॥

अर्थ -हे जीव ! चारगतिरुप भयकर संसार समुद्रार्मा, पाणीर्मा रेतना घडाओनी पेठे अनंतकाल सुधी तु भम्यो [ छता ] केम बोध पावतो नयी ? ॥ १ ॥

रे जीव ! चिंतसि-तुमं निमित्तमित्तं परो हवइ तुज्झ;

અસુહપરિણામજાણિયં ફલમેયં પુલ્લકમ્માણં ॥ ૨ ॥

અર્થ:-હે જીવ ! વીજો તો તેને નિમિત્તમાત્રજ છે. અને આ [ વધું ] અશુભ પરિણામથી ઉત્પન્ન થયેલું, પુર્વકર્મનું ફલ છે. તે તું ચિંતવે છે ? ॥ ૨ ॥

રે જીવ ! કમ્મભરિયં ઉવણ્ણં કુણસિ મટ્ટ ! વિવરીઅં;  
દુગ્ગય(હ)ગમણમણાણં એસાચ્ચિય હિયહ(હવહ) પરિણામો ૩  
અર્થ:- હે મટ્ટ જીવ ! કર્મથી ભરેલો વિપરીત ઉપદેશ તું કરે છે. દુર્ગતિમાં જવાની ઇચ્છાવાલાના મનમાં આજ પરીણામ હોય છે. ૩  
રે જીવ ! તુમં સીસે ! સવણા દાઠુણ સુણસુ મહ વયણં;  
જં સુક્ખં ન વિ પાવિસિ તા ધમ્મવિવલ્લિઓ નૂણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:-હે શિષ્ય જીવ ! તું કાન દેને મારું વચન સાંભળ, -તું સુખ પામતોજ નથી માટે સ્થેર ધર્મ રહિતજ છે. ॥ ૪ ॥

રે જીવ ! મા વિસાયં જાહિ તુમં પિચ્છીઠુણ પરરિહી;  
ધમ્મરહિયાણ કુત્તો ? સંપજ્જહ વિવિહસંપત્તી ॥ ૫ ॥

અર્થ:-હે જીવ ! વીજાતી કદલિ જોડેને તું વિપાદ પામ નહોં. ધર્મ વિનાના જીવને વિવિધ પ્રકારની સંપત્તિઓ વગરથી માત્ર થાય. ૫

રે જીવ ! કિં ન પિચ્છસિ ? ઝિજ્ઞસંતં જુલ્લપં ધણં જીઅં;

तहवि हु सिग्धं न कुणसि अप्पहिंयं पवरजिणधम्मं ॥ ६ ॥

~ अर्थ - हे जीव ! यौवन, धन, अने जीवितने नाश पावनां शु दुःखी जोतो ? तो पण आत्महितकारी श्रेष्ठ नीतधर्मे  
रारेखर हु नयी रुततो ( नयी आदरतो ) ॥ ६ ॥

रे जीव ! माणवज्जिअ साहसपरिहीण दीण गयलज्ज;  
अच्छसि किं वीसत्थो न हु धम्मं आयरं कुणसि ॥ ७ ॥

अर्थ - हे मान विनाना, साहस रहित, गरीबदा, निर्लज, जीव ! विश्वासवालो थाइने केम वेठो छे ! तु धर्ममा  
बिलकुल आदर करतो नयी ॥ ७ ॥

रे जीव ! मणुयजम्मं अकयत्थं जुव्वणं च बोलीणं;  
न य चिण्णं उगगतवं न य लच्छी माणिआ पवरा ॥ ८ ॥

अर्थ - हे जीव ! निष्फल मनुष्य जन्म, अने यौवन व्यतीत थयां, उग्र मप पण न आचर्युं भने उत्तम प्रकारनी  
लक्ष्मी पण न मेळवी ॥ ८ ॥

रे जीव ! किं न कालो तुज्झ गओ परमुहं नीयंतस्स;  
जं इच्छियं न पत्तं तं असिधारावयं चरसु ॥ ९ ॥



अर्थः—हे जीव ! वीजाना मोक्ष साधुं ( जोइने वेशी रहेतां ) ओतां तारो वखत ( नशामो ) नथो गयो ? जे तेने इच्छित हतुं ते तो न मळ्युं माटे खड्गधारा सरखुं व्रत आदर. ॥ ९ ॥

इथ मा सुगसु मरणेणं तुज्झ सिरी जा परस्स आइत्ता;  
ता आयेरेण गिण्हसु संगोवय विविहपयत्तेण ॥ १० ॥

अर्थः—तारी लक्ष्मी पारकाने ताचे छे एम तुं मनथी न मान ते माटे आदरपूर्वक तेने ( व्रतने ) गृहण कर अने विविध प्रयत्नवढे तेनुं रक्षण कर. ॥ १० ॥

जीवं मरणेण समं उप्पज्झइ जुव्वणं सह जराए;  
रिद्धी विणाससहिआ हरिसविसाओ न कायव्वो ॥ ११ ॥

अर्थः—जीवितमरणनी साबे, यौवन जरा साबे अने कृद्धि ओ निनाश साबे उत्पन्न थाय छे, (तेथी) इषं के विषाद न करनो ? इति

अथ इन्द्रियादिविकार निरोधकुलकम्.  
रज्जाइभोगतिसिया अट्टवसट्टा पडंति तिरिण्णुं;  
जार्इमएण मत्ता किमिजाइ चेव पावंति ॥ १ ॥

અર્થ - રાજ્યાદિ ભોગની તુળાચાલ્યા આર્ત ધ્યાનથી પીઠા પાખી નરકમાં પડે છે જાતિ મરવંદે મરોન્મત મયેષા  
કમિ જાનિમાં જન્મ પામે છે ॥ ૧ ॥

કુલમત્તિ સિયાલિત્તે ઉદ્ધાર્દજોણિ જંતિ રુવમણુ;  
વલમત્તે વિ પયંગા બુદ્ધિમણુ કુક્કડા હુંતિ ॥ ૨ ॥

અર્થ - પૂલ મરવંદે કરીને શિયાલપણે, અને રુવમર કરીને ઉદાર્દની યોનિમાં ઉત્પન્ન થાય છે વલમરવંદે પત-  
ગીધા, અને બુદ્ધિમરવંદી કુતડા થાય છે ॥ ૨ ॥

રિદ્ધિમણુ સાણાઈ, સોહગમણ સપ્પકાગાઈ;

નાણમણુ વડહ્ણા હવંતિ મય અઠ્ઠ અઠ્ઠુહા ॥ ૩ ॥

અર્થ - રિદ્ધિમર કરીને કુતરા નિગરે, સૌભાગ્યમર કરીને સર્વ કાગડા વિગરે, જ્ઞાનમરવંદે કરીને વલ્લડો થાય છે ॥ ૩ ॥

કોહણસીલા સીહી માયા વિ વગત્તણંમિ વચ્ચંતિ;  
લોહિહ્ણ મસગત્તે ણવ કસાણહિં ભમહંતિ ॥ ૪ ॥

અર્થ - કોથી માળીઓ અગ્નિમાં ઉત્પન્ન થાય છે માયાવી વગલાણુ, અને લોથી ઉદારણુ પામે છે. એ પ્રકારે  
કપાળો વડે જીવ મરે છે ॥ ૪ ॥

માણસદંહેણં પુણ તંદુલમચ્છા હવંતિ મણદુહા;

સુયતિત્તરલાવાઈ હોડ વાયાઈ બજ્ઞંતિ ॥ ૫ ॥

અર્થ:-વલી મન દંડવટે કરીને મનમાં અત્યન્ત દુઃખ તંદુલીયા મત્સ્યો થાય છે. અને ત્વત્તદંડવટે કરીને પોપટ, તેતર, લાવરાં વિગેરે પક્ષીઓ વંધનમાં પડે છે. ॥ ૫ ॥

કાણ મહામચ્છા મંજારા(હ) હવંતિ તહ કૂરા;  
તં તં કુર્ણતિ કમ્મં જેણ પુણો જંતિ નરણસું ॥ ૬ ॥

અર્થ:-કાચદંડવટે કરીને કૂરુ એવા મોટા મત્સ્યો અને ચિલાડાખો થાય છે. વલી તે તે મત્સ્યોમાં તે તે કૂર્ણો કરે છે કે જેથી ફરી નારકીમાં જાય છે. ॥ ૬ ॥

ફાસિંદિયદોસેણં વણસુચરત્તંમિ જંતિ જીવા વિ,  
જિહાહાલોલુય વગ્ધા ઘાણવસા સપ્પજાઈસું ॥ ૭ ॥

અર્થ:-સ્પર્શિન્દ્રિયના દોષથી જીવો વનમાં મુંડળને વગડે છે. જીવંશા ઇન્દ્રિયમાં લોલુપ્ત જોમો વાગ થાય છે. અને ઘ્રાણ ઇન્દ્રિયને વશ પડનાથી સર્પની જાતિમાં અત્યન્ત થાય છે. ॥ ૭ ॥

નયણિંદિણુ પયંગા હંતિ મયા પુણ સવણદોસેણં;  
એ પંચ વિ નિહણં વયંતિ પંચિંદિણહિં પુણો ॥ ૮ ॥

અર્થ:-ચક્ષુ ઇન્દ્રિયના દોષથી પતંગીખા, અને શ્રોત્ર ઇન્દ્રિયના રોગથી મૃગો થાય છે. એમ એ પાંચે જીવો પંચેન્દ્રિયવટે ફરીથી નાશ પામે છે. ॥ ૮ ॥

जत्थ य विसयाविराओ कसायचाओ गुणेषु अणुराओ;  
किरिआसु अप्पमाओ सो धम्मो सिवसुहो लोए ॥ ९ ॥

अर्थ-जेव्हा विषयोधी निरक्ति होय, कपायनो त्याग होय, गुणोभा मिनि होय, क्रियाओभा भ्रममादीवणु होय तेज जगतमा मोक्ष सुल आपचावळो धर्म छे. ॥ ९ ॥ इति ॥

## श्री कर्म कुलकं.

तेलुक्किक्कस्स मह्दस्स महावीरस्स दारुणा;

उवसग्गा कहं हुंता ? न हुंतं जइ कंमयं ॥ १ ॥

अर्थ-जण कोइमा अद्वितीय मल्ल जेवा महावीर मसु ते भयकर उपसर्गो थया ते जो कर्म न होय तो केव सभवे ॥ १ ॥

वीरस्स मिनुयग्गामे केवलस्सावि दारुणो;

अइसारो कहं हुंतो न हुंतं जइ कंमयं ॥ २ ॥

अर्थ-जो हर्म न होय तो श्रीमहावीर स्वामिने केवलज्ञानी छतो मिनुन गाथमा भयकर अतिसार केम ययो. ॥ २ ॥

वीरस्स अट्ठिअगामे अवखाओ सूलपाणिणो;  
वेअणाओ कहं हुंती न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ३ ॥

अर्थ:-कर्मनुं अस्तित्व न होय तो अस्थिक गाममां शूलपाणियक्षथी समयं वीरभगवानने पण वेदना भो थइ ते केम संपवे. ३

दारुणाओ सलागाओ कन्नेसू वीरसामिणो;  
पख्खिवंतो कहं गोवो न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ४ ॥

अर्थ:-जो कर्म न होय तो महावीर स्वामिना कानोमां गोवालीण भयंकर खोला केम ठोकरा ? ॥ ४ ॥

वीसं वीरस्स उवसग्गा जिणिंदस्सावि दारुणा;  
संगमाओ कहं हुंता न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ५ ॥

अर्थ:-जो कर्म न होय तो तीर्थंकर वीरपरमात्माने पण संगमदेवथी भयंकर वीस उपसर्गो केम थया. ? ॥ ५ ॥

गयसुकमालस्स सीसंमि खाइरंगारसंचयं;  
पख्खिवंतो कहं भट्ठो न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ६ ॥

अर्थ:-जो कर्म न होय तो गजसुकुमालनामस्तक उपर खेरनाचलना अंगारा सोमिल नामना द्राक्षणेनाख्या ते केम घटे. ६

सीसा उ खंदगस्सावि पीलिज्जंता तथा कहं;

जं तेण पालएणावि न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ७ ॥

अर्थ -जो कर्म न होय तो ते बलते स्वयंक मुनिना शिष्यो पाळकचढे करीने यत्रर्मा केप पीलाया ? ॥ ७ ॥

सणंकुमारपामुख्वचक्किणो वि सुसाहुणो;

वेयणाओ कहं हुंता न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ८ ॥

अर्थ -जो कर्म न होय तो सनत्कुमार वगेरे वक्रार्चिने साधु अवस्थार्मा एण वेदना यह तेनु शु कारण ? ॥ ८ ॥

कोसंबीए नियंठस्स दारुणा अचिछवेयणा;

धणिणो वि कहं हुंता न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ९ ॥

अर्थ -जो कर्म मानवार्मा न आवे तो कौश्याम्बी नगरीमां धनवान छाता पूर्वोवस्थार्मा मुनिने भयकर नेत्र पीडा यह इती तेनु शु कारण ? ॥ ९ ॥

नमिस्संतो महादाहो नरिंदस्सावि दारुणो;

महिलाए कहं हुंतो न हुंतं जइ कम्मयं ॥ १० ॥

अर्थ -नपिग्राहपि जेवा नरेन्द्रना अत पुग्मां भगवानक मोठो दाह गयो तेनु र्म मिगग शु कारण होइ शके ? १०

अंधत्तं बंभदत्तस्स सुदेवस्सावि दुस्सहं;  
चक्किस्सा वा कहं हुंतं न हुंतं जइ कम्मयं ॥ ११ ॥

अर्थ:-देवीयी सेवाता ब्रह्मर्त्त चक्रवर्त्तिने पण कर्म विना वोजा कया कारणथो दुस्सह अंधाणु प्राप्त थुं. ॥ ११ ॥

नीयगुत्ते जिणिंदो वि भूरि पुण्णो वि भारहे;  
ऊपज्जंतो कहं वीरो न हुंतं जइ कम्मयं ॥ १२ ॥

अर्थ:-आ भरतक्षेत्रमां मोटा पुन्यवाला जिनेन्द्र श्री महावीर पण नीच गोत्रमा उत्तम यथा छे तेहुं कर्म शिनाय अन्य थुं कारण होइ शके. ? ॥ १२ ॥

अवंती सुकुमालो वि उज्जैणीए महायसो;  
कहं सिवाइ खजंतो न हुंतं जइ कम्मयं ॥ १३ ॥

अर्थ:-उज्जैणिनी नगरीमां मोटा यशवाला अवंति सुकुमारनुं शीयालीये भक्षण कीधुं तेसु कारण कर्मन होइ शके. ॥ १३ ॥

सईए सुद्धसीलाए भत्तारा पंच पंडवा;  
दोवईए कहं हुंता न हुंतं जइ कम्मयं ॥ १४ ॥

अर्थ - पवित्र श्रीयज्ञशाली सती द्रौपदिने पांच पांडवों को थगो थगा ते कर्म सिद्धाथ कैसे बने ? ॥ १४ ॥

मियापुत्ताइ जीवाणं कुलीणाण वि तारिसं;

महादुखं कहं हुतं न हुतं जइ कम्मयं ॥ १५ ॥

अर्थ - कुलीन एवा मुगपुत्र विनारे केटलारू जीवोने एण सेवा प्रकाखु दु ख थयु छे तेनु कारण एण फल कर्मन ॥ १५ ॥

वसुदेवार्णं हिंडी रायवंसोवभाण वि;

तारूणो वि कहं हुता न हुतं जइ कम्मयं ॥ १६ ॥

अर्थ - जो कर्म न होत तो, रामाना वक्ष्णार्ण उत्पन्न थयेला वसुदेवार्दिने यौवनावस्थायां कैसे भ्रमण करावु पडत. ॥ १६ ॥

वासुदेवस्स पुत्तो वि नेमिसीसो वि ढंढणो;

अलाभिहो कह हुतो न हुतं जइ कम्मयं ॥ १७ ॥

अर्थ - वासुदेवको पुत्र तमन तीर्थन्त्र परवान्था नेमिनाथना स्थित्य दृष्टणरूपिने गोचरी जवा छता एण ते मली नहि तेनु कर्म सिवाय बीखु थयु कारण यानी ब्रह्मण ? ॥ १७ ॥

कण्हस्स वासुदेवस्स मरणं एगाणिणो वणे;

भाउयाओ कहं हुतं न हुतं जइ कम्मयं ॥ १८ ॥



अर्थ:-वननी अंदर एकाकि कृष्ण नामुदे (तुं) पोताना भाईज जो कर्म न होय ता मरण केम थाय. ? ॥ १८ ॥

वावाखुहस्स उवसग्गो वद्धमाणस्स दारुणो

सुदाढाओ कहं हुतो न हुतं जइ कम्मयं ॥ १९ ॥

अर्थ:-जो कर्म न मानीये तो नाव उपर चढेला श्रोमान् वद्धपान स्वाभिने सुदुयो भयंकर उपमर्ग केम थाय. ? ॥ १९ ॥

पासनाहस्स उवसग्गो गाढो तिथंकरस्स वि;

कमठाओ कहं हुतो न हुतं जइ कम्मयं ॥ २० ॥

अर्थ:-तीर्थंकर परमात्मा पार्ष्नाथ महाराजने कमठयो आकरो उपमर्ग थयो तेमां कर्मज कारण छे. ॥ २० ॥

अणुत्तरा सुरासाया सुखवसोहगगलीलया;

कहं पार्वति चवर्णं न हुतं जइ कम्मयं ॥ २१ ॥

अर्थ:-अनुत्तर विमानवासि श्रेष्ठ देवो जेओ के सुखनी पूरी सामग्री थी युक्त छे ते पण च्यवी मृत्युलोकमां आवे छे तेनुं कारण कर्मज मानवुं पड्यो. ॥ २१ ॥

॥ इति श्रीकर्मकुलकं संपूर्ण ॥

# अथ दशश्रावक कुलकं.

वाणियगामपुरीमि, आणंदो जो गिहवई आसी;

सिवनंदा से भज्जा, दस सहसा गोउला चउरो ॥ १ ॥

अर्थ - वाणिज्यग्राम नगरमा आनंद नामे सुदृश्य होता, तेने सिवनंदा स्त्री हती अने वालीस हजार गोकुल हता ॥ १ ॥

निहिविवहारकलंतरठाणेसुं कणयकोडि बारसगं;

सो सिरिवीरजिनेसरपयमूले सावओ जाओ ॥ २ ॥

अर्थ - तेनी पासे भदारमा व्यापारमोव्याजे डुलमढी बार क्रोड सोनैया हता, ते (आनंद) श्री महावीरजीरना वरण सेवी श्रावक ययो

चंपाई कामदेवो, भदाभज्जो सुसावओ जाओ;

छगगोउल अडारस, कंचण कोडीण जो सामी ॥ ३ ॥

अर्थ - चण नगरीमा यामदेव सुश्रावक ययो तेने भद्रा स्त्री हती छगगुल हता अने ते अडार क्रोड सोनैयानो स्वामी हतो ॥ ३ ॥

कासीए चुलाणिपिया, सामा भज्जा य गोउला अड;

चउवीस कणयकोडी, सट्ठाण सिरोमणी जाओ ॥ ४ ॥

अर्थ:-काशीमा चुञ्जनीपिता आवकोमां शिरोमणी थयो. तेने इयामा स्त्री हती. आठ गोकुल तेमन चोवीसकोड सोनैया तेनी पासे हता. ॥ ४ ॥

कासीई सूरदेवो, धन्ना भज्जा य गौउला छच्च;  
कणयट्टारसकोडी, गहीयवओ सावओ जाओ ॥ ५ ॥

अर्थ:-काशीमा सुरदेव नामे गृहस्थ हतो तेने धन्या नामे स्त्री हती, अने छ गोकुल तथा अट्टारकोड सोनैया तेनी पासे हता, तैं वन ग्रहण करी आरु थयो. ॥ ५ ॥

आलभियानयरीए, नामेणं चुहसयगओ सट्ठो;  
बहुलानामेण पिया, रिद्धी से कामदेवसमा ॥ ६ ॥

अर्थ:-आलभिका नगरीमा चुहसगत नामे आवकथयो, तेने बहुला नामनीस्त्री हती अने तेनी ऋद्धि कामदेवना सरस्वी हती.

कंपिहपट्ठणंमि, सट्ठो नामेण कुंडकोलियओ;

पुस्सा पुण जस्स पिया, विहवो सिरिकामदेव समो ॥ ७ ॥

अर्थ:-कांपिल्यपुरमां कुंडकोलिक नामे आवक हनो वली तेने पुल्या नामे स्त्री हती अने तेनो वैभव कामदेव आवकना समान हतो. ७

સદ્દાલપુત્તનામો, પોલાસંમી કુલાલજાઈઓ;  
ભજ્જા ય અગિમિત્તા, કંચણકોડીણ સે તિન્નિ ॥ ૮ ॥

અર્થ - સદાલપુત્ર નામના શ્રાવક પોલાસર્ગા કુમાર જાતીના થયા તેને અગિમિત્તા સ્ત્રી હતી અને વ્રજકોટ સોનામહોરો તેની પાસે હતો.

ચઝવીસ કણયકોડી, ગોઝલ અઠ્ઠવ રાયગિહનયરે;  
સયગો ભજ્જા તેરસ રેવડ અડસેસ કોડીઓ ॥ ૯ ॥

અર્થ - ચોવીસ કોટ સૈન્યો, અને આઠ મોઝુલ ઘાઠો રાઝગ્રા નગરીમાં શત્રુક ( શ્રાવક ) હતો તેને રેવડી  
આદિ તેર સ્ત્રીઓ હતી. તેમાં રેવડી આઠકોટ સોનામહોર લાવી હતી અને ઘાઠીની એક કોટ લાવી હતી ॥ ૯ ॥

સાવત્થીનયરીએ, નંદણિપિયનામ સહુઓ જાઓ;  
અસ્સિણિનામા ભજ્જા, આણંદસમો ય રિદ્ધીએ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ - શ્રાવસ્તી નગરીમાં નન્દનીપ્રિય નામે શ્રાવક થયો, તેને અશ્વિની નામે સ્ત્રી હતી, અને તે યદ્ધિમાં આનંદ સમાન હતો ૧

સાવત્થીવત્થઘો, લંતગપિય સાવગો ય (જો ૫) વરો;  
ફગ્ગુણિ નામ કલત્તો, જાઓ આણંદસમ વિહવો ॥ ૧૧ ॥

अर्थः—श्रावस्ती नगरीमां कान्तकविष्टुं नामे श्रेष्ठ श्रावक वसतो हतो तेने फल्युनी नामे स्त्री हती ते विभवमां  
आनंद सरखो हतो. ॥ ११ ॥

इक्कारस पडिमधरा, सवि वीरपय कमलभत्ता;  
संत्रे वि सम्मदिड्डी, बारसवयधारया संत्रे ॥ १२ ॥

अर्थः—ए सर्व श्रावको अग्यार प्रतिमाने धारण करनार, महावीर स्वामीना चरण सेवी, सम्पगृह्णी अने चार  
व्रतने धारण करवा वाळा हता. ॥ १२ ॥

अथ इरियावहि कुलकं.

नमवि सिरिवद्धमाणस्स पयपंकयं सेविअ जिअभमरण  
निच्चपरिसेविअं । चउरगइजीवजोणीण खामणकए भ-  
णिमु कुलयं अहं निसुणिअं जह सुए ॥ १ ॥

अर्थः—जीवरूपि भ्रमराना समूहग्री स्निग्ध सेवायेला महावीर पशुना ते (पसिद्ध) चरणरुपऊने नवीने तथा सेवोने  
चार गतीना जीवनी योनीओ खमाववाने माटे जेप सिद्धांतमां सांपळेंछे तेम कुळकने कहुंछुं. ॥ १ ॥

નારયાણં જિઆ સત્તનંરય(હબ્મ)ખવા, અપજ પજત્ત મે-  
 ઇહિં ચડદસધૂવા । પુઠવિઅપતેયવાડવણઈણં તયા, પંચ  
 તે સુહૂમ થૂલા ય દસ હંતયા ॥ ૨ ॥

અર્થ - નરકના જીવોના સાત નરક પૃથ્વીના ભેદે છાત પ્રકાર છે. તે પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા મહીને કુલ ચડદ  
 મદ થાય તથા પૃથ્વીનાય, અપ્રકાર તેજસકાય વાયુકાય અને સાધારણ વનસ્પતિ ય પાંચ ભેદ સ્વરૂપ અને ગાદર પ  
 વન્ને મહી દશ ભેદ થાય છે. ॥ ૨ ॥

અપજપજત્તમેઁહિં વીસં મેવે, અપજપજત્તપત્તેયવણસ્સઈ  
 દુવે । એમ ઇગિંદિઆ વીસદોજુત્તયા અપજપજ્જિંદિતેઈંદિ  
 ચડરિંદિયા ॥ ૩ ॥

અર્થ - અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા, 'એ વસ્તુ પ્રકારે દશ ભેદો' હોવાથી વીસ ભેદ થાય છે તથા અપર્યાપ્ત અને પર્યાપ્ત  
 એ બે ભેદે મત્યેક વનસ્પતિ છે એ પ્રકારે એકેન્દ્રિયના કુલ ૨૦ ભેદ થાય છે પર્યાપ્ત અને અપર્યાપ્ત વેદિ, તેડદિ અને  
 ચૌરિંદ્રિયના છ ભેદ થાય છે ॥ ૩ ॥

નીરથલ્લેઅરા ઊગપરિસપ્પયા મુયગપરિસપ્પ સન્નિસન્નિ  
 પાંચિંદિયા । દસવિ તે પહેજ અપજત્ત વીસં તયા તિરિય

સંઘે હયાલીસ મેયા મયા ॥ ૪ ॥

અર્થ:—સંઘી પંચેદ્રિય, અને અસંઘી પંચેદ્રિય પ્રત્યેકના જલ્લચર, સ્થલચર, સ્થેચર, ઊર: પરિસર્પ, યુજપરિસર્પ એ પાંચ મેદ હોવાથી દશ મેદ થાય છે અને પર્યાપ્ત અને અપર્યાપ્તના મેદથી ૨૦ મેદ થાય છે, સર્વ મલી તિર્થવના ૪૮ મેદ થાય છે. ૧૪।

પંચદસકમ્મભૂમીય સુવિસાલયા તીસઅક્કમ્મભૂમી અસુહ  
કારયા । અંતરદીવા તહ પવર છુપ્પણયં મિલિય સય  
માહિયમેગેણ નરઠાણયં ॥ ૫ ॥

અર્થ:—સુવિસાલ પત્ની પંદર કર્મ ભૂમીમાં ઉત્પન્ન થયેલા મને સુલ કરવાવાલી શ્રીશ અકર્મ ભૂમિમાં ઉત્પન્ન થયેલા અને છાગન્ન અંતર દ્વીપમાં ઉત્પન્ન થયેલા મનુષ્યોના ૧૦૧ મેદ થાય છે. ॥ ૬ ॥

તત્થ અપજત્ત પજ્જત્ત નરગબ્ભયા, વંતપિત્તાહ અસન્નિઅ-  
પજત્તયા । મિલિયસંઘેવિ તેતિસય તિઉત્તરા મણયજમ્મમિ  
ઇય હંતિ વિવિહપ્પયરા ॥ ૬ ॥

અર્થ:—તેમાં પર્યાપ્ત અને અપર્યાપ્ત એવા ને મેદ ગર્ભજ મનુષ્યના છે તેથી ૨૦૨ મેદ થયા તથા મનુષ્યના ધમન પિતાદિકમાં ઉત્પન્ન થયેલા ૧૦૧ મેદ અપર્યાપ્ત સંમૂર્ઠિમ મનુષ્યના થાય છે સર્વ મલી તે ૩૦૩ મનુષ્યના મેદ થાય છે. ૧૬।

भवणवई देव दस पनर परहम्मिया, जंभगा दसय तह  
 सोल वंतरगया । चरथिरा जोइसया चंदा सुरा गहा तहय  
 नखत्त तारा दस भावह ॥ ७ ॥

अर्थ - भवनपति देवोना दस भेद, पदर परपाथामिकना, दस तिर्यगजृभकना तथा सोल व्यतरना चद्र मूर्य ग्रह  
 नक्षत्र अने तारा ए पांच घर उपोतिपि अने पांच स्थिर उपोनिषी मळी दस भेद यया ॥ ७ ॥

किन्विसा तिणि सुर बार वेमाणिया, भेय नव नवय  
 गोविज्ज लोगंतिया । पंच आणुत्तरा सुरवरा, ते जुया  
 एगहीणं सयं देवदेवीजुयं ॥ ८ ॥

अर्थ - कित्तिप देवना व्रण भेद, बार भेद वेमाणिकना, नव त्रैवेयकना, अने नव लोकात्तिकना, पांच भेद अ-  
 नुत्तरना ते वया मोढतां देव अने देवीभो सहीन नकाणु याय छे अने ॥ ८ ॥

अपज पज्जत्त भेएहिं सओठाणुआ, भवणवणजोइवेमा-  
 णिया मिलिया । अहिअ तेसही सविं हुंति ते पणसया,



અભિહયાપયદસયર્ગણિઅ જાયાતયા ॥ ૯ ॥

અર્થ:--પર્યાસ અપર્યાસ મેદે યુવનપતિ વ્યતર હ્યોતિપ અને વૈમાનિક એ ચારેના દ્રુક્તોને અઠાણું મેદો થાય છે. વધા પક્ષીને જીવના પાંચવો ને ત્રેસઠ મેદો થાય છે અભિહયાદિક દશ પદોનું ગુણ્યા ત્યારે. ॥ ૯ ॥

પંચસહસા છસય મેય તીસાહિયા, રાગદોસેહિં તે સહસ  
 દુગારસા । દુસય સઢીત્તિ મળવયળકાદુપુર્ણો, સહસ તે  
 તીસ સયસત્ત અસિદ્ધ ઘર્ણો ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:--પાંચ હજાર છમોને ત્રીજ થાય, રાગ અને દ્વેષ એ મેદે ગુણતાં અગ્યાર હજાર વસો અને સાઠ થાય, મન વચન અને કાયા એ ઘળે ગુણીયું ત્યારે તેત્રીસ હજાર સાતવોને પંચો થાય. ॥ ૧૦ ॥

કરણકારણઅણમર્દસંજોહિયા, દુગલચ્ચહ દગસહસ તિ-  
 સય ચાલીસયા । કાલતિઅગણિય તિન્નિલચ્ચ ચ ઉસ-  
 હસયા વીસહિઅ દરિઅ મિચ્છામિદુક્કહ પયા ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:--કરણું, કારણું, અને અણુમોદનું એ ત્રણ મેદે ગુણતાંથી દુગ લાલ દુગ હજાર ત્રણમાને ચાત્રીસ થાય. અને ઘળ કાંછે ગુણતાં ત્રણ લાલ ચાર હજાર ત્રીસ દરિગાવહિના મિચ્છામિ દુક્કહના મેદો થાય. ॥ ૧૧ ॥

ईणपरि चउरगइमाहिं जे जीवया, कम्मपरिपाकि नव  
 नवियजोणीठिया । ताह सबाह कर करिय सिर उप्परे  
 देसि मिच्छामिदुक्कडं बहु बहु परे ॥ १२ ॥

अर्थ आ प्रमाणे पोतणेनाना कर्म विपायने अनुसारे जुनी जातनी योनिभोमां रहेला चार गतिमां जे जीवो  
 ते ते दरेकने मस्तक उपर ८५५ मूनीने दह प्रकारे भिळ्यापि दुक ॥ १२ ॥

इअ जिअ विविहप्परि मिच्छा दुक्कडि करिहि जि भविआ  
 सुहुमणति छिंदिअ भवदुहं पामिअ सुरसुहं सिद्धिनयरि  
 सुहं लहईघणं ॥ १३ ॥ इति इरियावहि कुलकं ॥

अर्थ ए प्रकारे जे भविक सारा मवढे कगेने विविध प्रकारे जीवा प्राये भिळ्या दुक्कड करे ते भवनां दुल  
 सेदीने, देवतांनु सुख पावीने मोक्ष नगरीनु अल्प सुख मेळवे छे ॥ १३ ॥

॥ इति इरियावहि कुलक सपूर्ण ॥

अनुक्रममणिका.

अंक. कुलकृतं नाम.

शरु पाने.

गाथा.

अंक.

कुलकृतं नाम.

शरु पाने.

गाथा.

१ गणानुराग

२ गरुप्रदीक्षणा

३ सुविज्ञ साधुयोग्य

४ नियम

५ पुण्य प्रभावदर्शक

६ पुण्य

७ दान

८ शील

९ तप

१० भाव

१

५

८

१५

१६

१९

२२

२५

२८

१८

४७

१०

२०

२०

२०

२१

९ अभव्य

१० पुण्यपाप

११ गौतम

१२ आत्मावबोध

१३ जीवानुशास्ति

१४ ईद्रियादि वि-

कार निरोध

१५ कर्म

१६ दशश्रावक

१७ इरियावाहिय

२९

३०

३२

३५

४२

४३

४५

४८

४९

९

१६

२०

४३

११

९

२१

१२

१३

